

رېبەری دۆسیه‌ی کارگێڕیی زانا و ناودارانى كورد له كتیبخانه‌ی مه‌شېخه‌تى توركيا

The guidebook of administrative dossier of Kurdish scholars in Mashikhat archive in Turkey

*هه‌مین عومه‌ر نه‌حمه‌د / Hemin Omar AHMAD

Makale Türü/Article Types: Bibliyografya Makalesi /Bibliography Article

Makale Geliş Tarihi/Received: 15.10.2021

Kabul Tarihi/Accepted/: 28.11.2021

Atf/Citation: Ahmad. H. O. (2021).

”رېبەری دۆسیه‌ی کارگێڕیی زانا و ناودارانى كورد له كتیبخانه‌ی مه‌شېخه‌تى توركيا“

Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi 13, 37-80.

Orcid: 0000-0003-1985-9512

پوخته

به‌دریژایی ئه‌و چه‌ند سه‌ده‌یه‌ی ده‌سه‌لاتی عوسمانیه‌کان به‌سه‌ر به‌شی زۆری خاکی کورداندا، چ له‌ سه‌رده‌می میرابه‌تیی کورده‌کان و چ دوا‌ی نه‌مانیان، زانا و ناودارانى كورد پۆلی گه‌وره‌یان له داموده‌زگا‌کان و سیسته‌می کارگێڕیی ئه‌و ده‌وله‌ته‌دا گێڕاوه، ته‌نانه‌ت به‌شیک له‌ قازی و موفتییه‌کان له‌ ده‌روه‌ی سنووری خاکی کوردستانیش فه‌رمانبه‌ر بوونه و هه‌ندیکیان له‌سه‌ر ئاستی ده‌وله‌تی عوسمانیدا گه‌یشتونه‌ته‌ په‌له‌ی به‌رز و له‌ ته‌واوی جیهانی ئیسلامیشدا ناسراو بوونه. کتیبخانه‌ی مه‌شېخه‌ت له‌ شاری ئه‌سته‌نبول که‌ ده‌یان هه‌زار دۆسیه‌ی قازی و موفتییه‌کانی دووسه‌د سا‌له‌ی کۆتایی فه‌رمانه‌ه‌وایی عوسمانیه‌کانی تیدا پارێزراوه، له‌و نیوانه‌دا دۆسیه‌ی نزیکه‌ی پینچ سه‌د کوردی تێدا، که‌ ئه‌م وتاره‌ له‌ شیوه‌ی بیبلیۆگرافیا به‌ پێی زێد و شوینی له‌دا‌یکبونیان، شوینی کارکردن، سا‌لی له‌دا‌یکبوون، ژماره‌ی لاپه‌ره‌ی دۆسیه‌کان و ژماره‌ی ناسینه‌وه‌ی دۆسیه‌که‌ی ریزمان کردوون. ئه‌م رېبهره (رېبهری دۆسیه‌ی کارگێڕیی زانایانی كورد له‌ ئه‌رشیقی مه‌شېخه‌تى توركيا) یارمه‌تیده‌ره‌ بۆ بۆ دۆزینه‌وه‌ی ئه‌رشیقی هه‌موو ئه‌و زانا فه‌رمانبه‌ره‌ کوردانه‌ی که‌ له‌نیوان سا‌لانی ۱۸۰۰-۱۹۳۰ ژیاون.

وشه‌ی کللی: زانایانی كورد، موفتی، فه‌رمانبه‌رانی به‌رزى ده‌وله‌تى عوسمانى، ئه‌رشیقی

مه‌شېخه‌ت

* Dr. Bingöl Üniversitesi, FEF Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü.
heminahmad40@gmail.com

The guidebook of administrative dossier of Kurdish scholars in Mashikhat archive in Turkey

Abstract

Throughout the decades of Ottoman authority on the large swaths of Kurdistan, Kurdish scholars and notables, either during the reign of Kurdish Emirates or after their disappearance, played their major role in the institutions and administrative systems of that state. Some of the cadis and muftis were employees even outside the Kurdistan borders, some others even reached to higher states, and got known worldwide. Mashikhat library in Istanbul keeps tens of thousand of cadis and muftis dossiers of two hundred years ago of Ottoman Empire, among them, about five hundred accounts of Kurdish figures are kept. In this article, they are listed, in the format of bibliography based on their place of birth, place of work, date of birth, page number of dossiers, and recognizing document pages

This guide (the guidebook of administrative dossier of Kurdish scholars in Mashikhat archive in Turkey) serves to find the archive of all Kurdish scholar personnels who lived from 1800-1930.

Keywords: Higher position Personnel in Ottoman Empire, Kurdish Scholars, Mashikhat Archive, Mufti.

دەستپێک

بەدرژێایی ئەو چەند سەدەییە دەسەلاتی عوسمانییەکان بەسەر بەشی زۆری خاکی کوردستاندا، چ لە سەردەمی میرابەتیی کوردەکان و چ دواى نەمانیان، زانا و ناودارانى کورد رۆڵی گەورەیان لە دامودەزگاگان و سیستەمی کارگێڕیی ئەو دەوڵەتەدا گێڕاوه، تەنانەت بەشیک لە قازیی و موفتییهکان لە دەرەوی سنووری خاکی کوردستانیش فەرمانبەر بوونە و هەندیکیان لەسەر ئاستی دەوڵەتی عوسمانیدا گەیشتوونەتە پلەى بەرز و لە تەواوی جیهانی ئیسلامیشدا ناسراو بوونە.

لە نێو فەرمانگەى ئەرشیفی دەوڵەتی عوسمانیدا کە ئیستا ناوەندی سەردەبێی لە شاری ئەستەنبولە و زیاتر لە سەد ملیۆن بەلگەنامەى کارگێڕیی سەردەمی عوسمانی تیدا پارێزراوه، سەبارەت بە زانا و ناودارانى کورد هەزاران بەلگەنامە هەن، بەلام ئەو بەلگەنامانە زۆر بەکەمیی بۆ کەسایەتی و زانایەکان جیاکراونەتەوه و بەگشتیی سەبارەت بە کورد و کوردستان زانیاری کارگێڕیی، سیاسى، کۆمەڵایەتی و ئایینی لەخۆدەگریت. دۆزینەوه و پۆلینکردنی هەموو ئەو بەلگەنامانەى دەرەوی کورد و کوردستانى کارى چەند کەسیک و سالیك و دووان نییه و ئومید ههیه رۆژیک بیت لەسەر دەستی دلسۆزانی کورد وینەى لەبەرگراوی بەشی زۆری ئەو ئەرشیفە بهینریتەوه و بیته کەرەستەى توێژینەوهى توێژەرانیان.

بەندە چەند سالیك دەبێ بەدواى ئەوه بووم کە لە رێی ئەرشیفخانەى عوسمانییەوه بەشیک لە ژيانى شاعیر و زانایانى کورد بدۆزەوه، لەو چەند جارەى کە ریم کەوتۆتە ئەستەنبول زۆربەى جار سەردانى کتێبخانەى مەشیکهتەم کردوووە کە تەنیا دۆسیهى قازیی و موفتییهکانى سەردەمی عوسمانی تیدا پارێزراوه و هەر جارە و بەدواى دۆسیهى کارگێڕیی زانایەک گەراوم. دواجار لەنێو ئەو دەفتەرەى کە لەوی دانراوه و ئەوانەى سەردانى ئەو کتێبخانەیه دەکەن بەهۆی ئەو دەفتەر و توومارەوه لەو کەسایەتییانە دەگەرین کە دەیانەوی توێژینەوهى لەسەر بکەن، بپارم دا تەنیا لەسەر چەند زانایەکی دیاریکراوی کورد کارنەکەم،

به لكو وهك ته واوكه رېيى پرؤڤهى ميژووى زانايانى كورد له نيو به لگه نامه كانى عوسمانيدا، ئەمەشى رەگەل بەخمە و هېواش هېواش كاربان تيدا بكمە. پلانه كەشم وا دانا له رېيى زىدى له داىكبوونيانه وه دەست پىي بكمە و هەموو ئەو زانايانهى كه له خاكى كوردستان له داىك بوون (ئەگەر تاك و تەرا له شوئانهى نەتەوى تريشى لېن) ئەوانيشيان بەخمە نيو و وهك ئاسانكارىيە كيش بۇ تويزەران له شوئەى نيمچە پېرست و ناسنامە يەكدا نامادەيان بكمە تا تويزەران بتوانن به ئاسانترين شوئە لهو كتيبخانه يەدا دەستيان به دۆسيەى دلخوازى خۇيان بگات.

يىگومان هەندىك گرفت هاتنە پيش ئەم كارە، ئەگەر چى ئەم رېبەرى بەردەستان ناسنامەى دۆسيەى نزيكەى ۰۸۴ زانای كورده، بەلام وپراى ئەوى دەشى ژمارە يەكى كەميان له نەتەوى كورد نەبن، لەبەر هەلکەوتەى جوگرافىاي بەشيك له ناوهندى شارەكانى وهك كەركوك، ئورفا، ماردىن و سېرت... هەند، بەلام له هەر قەزايەك كه زانيومانە كوردى تيدا نەبووه نەمانخستوتە نيو ئەو رېبەرە، بۇ وئنه قەزاي خاس كۆى سەر به شارى (موش)، و تەواوى دانىشتووانەكانى عەرب بوون، ئيمە هېچ زانايەكى خەلكى ئەم قەزايەمان لای خۇمان تۆمارنە كوردووه، له گەل ئەو هەشدا ناوهندى شارىكى وهك مووسل دۆسيەى نزيكەى چل زانای هەبووه، بەلام چەند دانە يىكمان وهك نمونە داناوه و دلنياسين بەشى زۆرى زاناکانى كورد بوونه، ئەمە بۇ بەغدا و ئەستەنبوليش راست دەييت.

گرفتییكى دیکه ئەو یه له نيو هەندى له دۆسيە كاندا ئامازە به نەتەوه يان كورديزانين نەكراوه، وپراى ئەمەش بەشيك له زانايانى كورد كه كۆچيان بۇ شارە گەورەكانى وهك بەغدا و ئەستەنبول كوردووه، كور و نەوه كانيان لهو شارانە له داىك بوون و بوونەتە زانا و پلەى كارگېرىيى ئايىنيان له دولەتى عوسمانيدا هەبووه، كاتى كورتەى ژياننامەى خۇيان لهو دۆسيە كاندا نووسيووتەوه، ئامازەيان به زىدى باب و باپيرانيان نەكردووه و تەنيا شوئنى له داىكبوونى خۇيان نووسيووه، يىگومان له مەشدا زۆر زانای كورد هەن ون بوونه و نازانين ئاخۆ له نيو ئەو هەزاران دۆسيەى زاناياندا چەنديان كورد بوونه و له ولاتى غەربيدا گيرساونەتەوه! هەندى لهو شوئانهى كه ئەو زانايانە تيدا قازى و موفتيى بوونه، ئەو كات ناحیه بوونه و ئیستا گوندن، يان ناويان گۆراوه و ئیستا بەئاسانىي نادۆزىنەوه. بۆیه دەشى هەندى شوئنى تری كوردستان هەبى ئيمە لهم رېبەرەدا ئاگادارى نەبووبين و له داهاتودا بدۆزىنەوه و بيانخەينه نيو ئەم رېبەرەوه.

ئەو شوئانهى كەوتوونەتە سوورباى ئیستا، يىگومان بەشيكى خاكى كوردستانە و كورد لىي نيشتەجى بوونه، بەلام نەبوونى زانياريمان سەبارت بەو شوئانه له سەردەمى عوسمانيدا واى كوردووه لهم رېبەرەدا زانيارى ئەوتۆ لەبارەى زانا كوردەكانى كوردستانى سوريا و تەنانت ئەو زانايانەشى كه له شام و حەلبە بوون بەدەست نەخەين.

۱- ناوهرۆكى دۆسيەكان

دۆسيەكان له سالى له داىكبوونى زاناکانەوه دەست پیدەكەن، كه كۆنترينيان بۇ سالى ۰۵۰۸۱ و نویترينيان بۇ سالى ۲۳۹۱ى ميلادى دەگەریتەوه. خوا بزانی چەند دەيه و سەدە پيش ئەو ميژوو هەزاران زانای ناوونبووى تری كورد هەبوون و تا ئیستاش كەس پييان نازانج و ميژوو تۆمارى نەكردوون. به پيى سيستەمى دۆسيەكان بەشى هەرە زۇريان فۆرميكيان تيدايە، ناو و نازناو، ميژوو و شوئنى له داىكبوون،

۱ چەند سالىكە خەرىكى ئەم پرؤڤيەم و ئیستا بەرگى يەكەمى نامادەى چابە.

سەربوردەى خويىندىن، خزمەتى فەرمانبەرىيى و بەرھەمى زانستىيى لە لاپەرەيەكدا جىي كىردۈتەو و پىويست بوو و فەرمانبەرەكە شوئىنە والاكانى بە زانباريەكانى خۇي پىر كىردبايەو و لە شوئىنەكيش پىويستى بە بەلگە ھەبوويى وەك بەلگەى ئىيجازەى زانستىيى، يان فەرمانى چاپكىردنى كىتەب و فەرمانى دامەزاندن و مووچە، دەخريئە ناوى. لە گەل ئەو ھەشدا چى نووسراوى گواستىنەو، راژە، زىادكىردنى مووچە و ھەموو كىشەكانى تايبەت بە فەرمانبەرى دەو لەت دەخرايە ئىو ئەو ئىزبارە و تۆمارەى فەرمانبەران. بۆيە گىرنگىيى ئەو دۆسيانە تەنيا ھاوكار نىيە بۆ ساغكىردنەو بە شىك لە ژيانى ئەو زانبايە، بەلكو زۆر جار زانبايى ناوچەكە بە ناو و ئىمزاى خۇيان پىشتىگىرىيى زانبايەيان كىردو و ئەو پىشتىگىرىنامەيەش خراوتە ئىو دۆسيەكە، كە لە رىيى ئەو دۆسيەو زانباريى لەبارەى زۆر لەو زانا كوردانەى كە فەرمانبەرى دەو لەت نەبوون ئاشكرا دەيىت، و پىراى زانباريى لەبارەى دەزگا زانستى و ئايىنى و دادوهرىيەكانى كوردستان، بە ھەموويان بە شىكى باشى مېژووى كورد و كوردستان رووناك دەكەنەو.

۲-ناساندنى رېئەرەكە

لەم پىرست و رېئەردە بۆ ھەر زانبايەك ھەوت زانباريمان نىشانداو، كە برىتتىن لە: ژمارە: تىيىدا ژمارەى دۆسيەكەمان وەك لە ژمارەى دۆسيەى كىتەبخانەى مەشىخەت ھاتوو بە ھەمان شوئە گواستوو مانەتەو.

ناو: ناوى خودى زانبايەكە، ھەندىكىيان ناوى لىكداون وەك مەمەدئەسەد، مەمەدەلى....ھتد ناوى باوك: تەنيا ئامازەدانە بە ناوى باوك، ھەندى جار زانبايەكە ئامازەى بە ناوى باپىرى خۇيشى كىردو، ئەگەر نا بەگشتى لە ناوى خۇيان و باوكيان و ھەندى جار نازاويان زىاتەر ھىچى دىكەيان نەنووسىو.

شويىنى لەدايكبوون: بەشى زۆرى زانبايەكان بۆ لەدايكبوون ناوى ناوھندى شارەكەى خۇيان نووسىو و ھەندىكىشان لەگەلدا ناوى گوندەكەيان نووسىو.

مەئموورىيەت: شوئىنى كاركىردن، ھەندى لە زانبايان لە زۆر شوئىندا فەرمانبەر بوونە، بەلام ئەو شوئىنە لىرەدا نووسراو كە پىيى ناسراو بوو و يان بەلگەنامەى ئىو دۆسيەكان زىاتەر پەيوەندىيى بە فەرمانبەرىيى ئەو شارەو ھەبوو بۆيە ئەويان دانراو.

سالى لەدايكبوون: لە سەردەمىكى دەسەلاتى عوسمانىدا سالى رۆمى بۆ كاروبارى دارايى و سالى كۆچىش بۆ كاروبارى رەسمى دانراو، ھەندى لە زانبايان سالى لەدايكبوونى خۇيان بە رۆمى و ھەندىكى تر بە كۆچى نووسىويانە، بۆيە ئىمە نىشانەى (ر) لەپال سالەكە بۆ مېژووى رۆمى و نىشانەى (ك) لەپال سالەكە بۆ مېژووى كۆچىمان دانراو، ئەگەر نىشانەكانى (ر) و (ك) ايش نەبوويى، واتە ديارنەبوو سالى لەدايكبوونەكەى بە حىسابى رۆمىيەيان كۆچى، ھەر وەھا ئەگەر سالەكەشى ديار نەبوويى بە والايى بەجىمان ھىشتوو.

ژ.لاپەرە: واتە ژمارەى لاپەرەى دۆسيەكانە، كە لە چەند لاپەرەيەكى كەمەو بۆ دەيان لاپەرە لەخۇدەگىرت و لەو شوئىنەى كە ھىچ ژمارەيكە دانەنراو، واتە دۆسيەكە لە كىتەبخانە نىشانى توپۇرەن نادى و يان لە شوئىنى دىكە باس كراو و لىرەدا ناوھەكەى دووبارە كراوتەو.

ئىمە ھەولمان داوھ دەيان پەراوئىز بۇ چەند مژارنىك بنوسىين و بەشىكىشان سەرچاوەمان بۇ بەكارھىناون، لەوانە:

- ۱- كورتەى ژيانى چەند دانەبەكى كەم لەو زانا ناسراوانەى كوردمان لە پەراوئىز نووسىوھ.
- ۲- ناوى ئەو قەزا و ناحيە و شوئنانەى كە لای خوئنەرى كورد كەم ناسراون، بەتايبەت ئەو شوئنانەى كەوتوونەتە باكوورى كوردستان، بەشى زۆرىمان ناساندووه و بەگوئەرى لاپەنى كارگېرىيى ئىستاي و لاى تورگيا ژمارەى ئەو گوند و ناحيانەمان لە ناساندنەكەدا دەستنىشان كردووه.
- ۳- ھەندى ئەو زاراوانەى وەك نائىب، ئۆدەجى، موسەووويد، موقەبىد....ھتد كە پلەى وەزىفى زاناكانمان بوو، لە پەراوئىز بەگوئەرى توانا روونمان كردوونەتەوھ.
- ۴- لە ئەگەرى ھەلەبەك لە دەفتەرى تۆمارى كتيبخانەى مەشېخەت چ بۇ ناوى شوئىن، يان ناوى كەسايەتتى، ھەولمان داوھ لە پەراوئىز راستى بكەينەوھ.
- لە گەل ھەموو ئەمانەشدا وەك پۆلىنكردن، ئىمە بەگوئەرى زىدى لەدايكبوونى زاناكە رېزمان كردوون و رەچاوى شارى گەورە و بچوكان نەكردووه، ناوى زىدەكە چۆن ھاتبەى كردوومانەتە سەرناو و لە بن ئەو سەرناوھدا چەند زانا ھەبوون دامناناون.
- ئەمانە كورتەى ناسنامەى دۆسيەى نزيك پىنج سەد زاناى كوردستان، كە خۆى لە چەند ھەزار لاپەرى بەلگەنامە دەبىنئەتەوھ و دلئايىن ئەمە دەستپىكىك دەيت بۇ دۆزىنەوھى دۆسيەى زياترى زانايمان كە بە زمانى توركى نووسراون و لە ماوھى دادى پشتيوان بە خودا ژيانى ھەموو ئەمانە لە دوو توپى چەند بەرگىكدا بە زمانى شىرىنى كوردى دەخەينە بەر دەستى خوئنەر و توپزەرى كورد.

رېبەرى زانايانى كورد

ھەولنر

ژمارە	ناو	ناوى باوك	شوئنى لەدايكبوون	مەئموورىيەت	سال	ژ.لاپەرە
۰۲_۰۳۰۵	محەمەد ئەسەد ئەفەندى ^۲	شىخ محەمەد سەعید ئەفەندى	ھەولنر	سەرۆكى ئەنجومەنى مەشاىخ	۱۳۹۱-۹۵۲۱ز	۳

۲ مەبەست ئەسەد ئەفەندى ئەربىلى يە، كە ناوى محەمەد ئەسەد كورپى محەمەد سەعید ئەفەندى و ئەوھى خەلىفە ھىدايەتوللاى ئەربىلى يە، لە سالى ۱۷۴۸ز زابىنى لە ھەولنر لەدايك بوو. خوئندن لە مەدرەسەكانى ھەولنر دەخوئىن، پاشان لە تەمەنى ۳۲ سالىدا و لە سالى ۹۷۸۱ دواى پىنج سال خوئندن و ئىرشاد دەيتە خەلىفە. ھەر لە ھەمان سالدا دەچتە حج. دواى ئەوھى كە دەزانى شىخەكەى (شىخ تەھا ھەرىرى) وەفاتى كردووه، ھەر لە رىنگەدا برىار دەدات پىچتە ئەستەنبول. لەوئ وەك ميان لە تەكەبەى بەشیر ناغا دەمىنئەتەوھ. داواى لى دەكرئ كە لەو تەكەبەدا دەست بە ئىرشاد بكات. دواتر ھەر لەو تەكەبەدا لە سالى ۳۸۸۱ دادەمەزرى. حەمىد پاشاى زاواى سولتان عەبدولحەمىد بانگەپشتى كۆشكى سولتانى دەكات و زۆر قسە و گەفت و لەفتى بە دل دەبى و بەو ھۆبەو وەك ئەندامى ئەنجومەنى مەشاىخان دادەمەزرى. دواتر تەكەبەكەى لە ئەستەنبول بۇ دەكەنەوھ و لەوئ ئىجازەى تەرىقەتى قادرى دەدات و ھەموو رۆژانى دووشەم و پىنجشەم زىكرى قادرى دەكرد، ھەر لەو تەكەبەدا يەكەم كتيبى بە ناوى (كنز العرفان فى آحادىث نبى الرحمن) بلارودەكاتەوھ. دواى چاپكردنى ئەم

۸۷	ك ۲۷۲۱-	نایبى ۳ كەركوك	هەولێر	سېبغە تۆللا ئە فەندى	سېبغە تۆللا ئە فەندى	۰۷۸۸_۰۲
۹۴	ك ۱۸۲۱-	ئەندامى ئەنجومەنى مەعارىف، مەئموورى شەرىعى	هەولێر	حەيدەرزادە عاصم ئە فەندى	ئىبراھىم ئە فەندى ^۴	۱۱۰۷_۰۱

کتىبە شىخ لەلایەن زاناکانى ئەوسای عوسمانى ڕووبەرپووی ڕەخنەيەکی زۆر دەیتەوه. سالی ۰۰۹۱ و بە هۆی ناديارو، سولتان عەبدولحەمید شىخ محەمەد ئە سەعد بە ڕپارێک بۆ هەولێر دووردهخاتەوه. هەندێک پێشان وابوو دوورخستنهوهکە لەبەر بەرژوهندى بوو، کە ئەوسا حاکمىکى تازە بۆ هەولێر دامەزرابوو و شىخان لە گەڵ حاکمەکە بۆ هەولێر نارد تا هاوکارى بکات. لەم ماوهيدا شىخ کتیبى دووهى نووسى بە ناوی (المکتوبات) دواى چەند سالیک مانەوى لە هەولێر و دواى لادراى سولتان عەبدولحەمید لە خەلیفایەتى و نىعالتى مەشرووتییهت لە سالی ۴۱۹۱ دا شىخ دەگەرێتەوه نەستەنیول و ددکرێتە سەرۆکی مەجلیسى مەشایخ. هەر لەو ماوهيدا چەند نووسینىکى لەبارەى تەسەووف نووسین، لەبەر پەلە و پایە و زیرەکییهکەى، سولتان ڕەشاد وەک سەرۆکی وهفدى کاروانى حاجییانى دەستنیشان دەکات. سالی ۵۱۹۱ دەستی لە کارى سەرۆکی مەجلیسى مەشایخ کشاندهوه. دواى هاتنه سەر کارى مستەفا کەمال ئەتاتورک و حکومەتى کۆمارى، شىخ لە مالهەکى خۆى نەچوو بە درهوه و خۆى لە چاوى خەلک بە دوور گرت. ئەگەر چى خانووهکەيشى لەزێر چاودێرى پۆلسیدا بوو. لە ڕۆژى ۳۲ى کانوونى یەكەمى سالی ۰۳۹۱ بە هۆی ڕووداوهکەوه دەستگیران کرد و حوکمى ئىعدامیان بەسەردا سەپاند، بەلام لەبەر پیرىیهکى حوکمەکیان بۆ زیندانى هەتاهەتایى گۆرى. بەلام شىخ عەلى ئە فەندى کوربان ئىعدام کرد. لە زیندان شىخ محەمەد ئە سەعد نەخۆش کەوت و دواى گواستنهوبیان بۆ نەخۆشخانه لە شەوى ۴۱/۳۱ى مانگی نادار و لە نیوهى شەوا کۆچى دواى کرد. پۆلس تەرمەکەيشیان نەدايهوه کەس و کارەکەى و لە گۆرستانىکى نادياردا نێژاوه. بۆ زیاتر زانیاریی پڕوانه (TDV İslam Ansiklopedisi, cilt: 11, sayfa: 348).

۳ نایب واتە قازى، ئەوانەى کە دەولەت وەک قازى دیناردنه قەزا و ناحیه و شوێنه بچوکهکان. بۆیه لەم وتاردا لە هەر شوێنێک وشەى (نایب) هات بە واتای (قازى) یە.

۴ مەبەست شىخولئىسلام ئىبراھىم حەيدەرییه. بە گۆرەى ئىنسکۆپیدیای ئىسلامى تورکى، ناوبراو لە سالی ۴۶۸۱ لە هەولێر لەدايک بوو، کورى عاصم ئە فەندى حەيدەرییه. لە حوجره خوێندويهتى و هەروها لای مامۆستای تايهتیش دەرسى خوێندوهوه. لە سالی ۴۸۸۱ لە دادگا دادەمەزرى دواى ئەوى تاقیکردنهوى پێدەکرى و لە بەرامبەر دەستەى دادگادا بە باشتريين پەلە سەرکەوتوو دەبێ. لە ۹۱ى ئابى سالی ۶۸۸۱ دەیتە نایبى زاخۆ تا ۱۲ى ئىسنانى سالی ۰۹۸۱ لەو پۆستەى دەمىتێتەوه. پاشان لە ۹ى شوباتى سالی ۱۹۸۱ دەیتە نایبى شارى جەزیره و لەوێ لە هەمان کاتدا بۆ سى مانگ بۆتە چىگرى قانىمقامى شارەکش. پێش تەواوکردنى ماوهکەى، جەزیره جێدەهێلێت و دەچیتە ماردین. لە ۹۲ى تەموزى سالی ۴۹۸۱ دەیتە سەرۆکی دادگای بەرابى شارى جدده، دواى سالیک لە ۳۱ى ديسەمبەرى ۵۹۸۱ دەست لە کارەکەى دەکێشیتەوه. دواى یازده ڕۆژ وەک چىگرى داواکارى گشتى دادگای مەركەزى شارى مووسل دادەمەزرى. لەبەر ئەوى دەرەقى ئەو سکالا هەبوون، بۆیه لە ۹۲ى نادارى سالی ۹۹۸۱ لە پۆستەکەى نامىتێ. لە ۱۲ى نادارى سالی ۱۰۹۱ دەیتە ئەندامى ئەنجومەنى مەعارىف، هەروها لە ۲۲ى نۆفەمبەرى سالی ۱۰۹۱ دا نیشانەى سېیمى مەجیدى پێدەدرت. وێرای ئەمانە لە ۱۲ى ئابى ۴۰۹۱ دەیتە بەرپۆبەرى مەکتەبى دارولخېلافه. دواى ماوهێک پەلەکەى دەیتە دووم لە ئەنجومەنى مەعارىف. دواى وەرگرتنى چەند پەلە و پایەيەکی تر، لە ۰۱ى تەموزى سالی ۰۱۹۱ دا لە ددقەمەرى حاقانى بەشى کاروبارى شەرى دادەمەزرى. لە سالی ۶۱۹۱ دا لە مەرسە الواعظین دا دەرسى مێژوى فیهق و گروپه ئىسلامییهکان دلێتەوه. ئىبراھىم ئە فەندى لە ۵ى ئابى سالی ۸۱۹۱ لە دار الحکمة الاسلامیهى سەر بە خېلافەت وەک ئەندام دادەمەزرى. دواى ماوهێک لە ۱۱ى نۆفەمبەرى سالی ۸۱۹۱ دا وەک شىخولئىسلام لە حکومەتەکەى تۆفیق پاشادا دادەمەزرى، دواى ئەوى لە ۳ى نادارى سالی ۹۱۹۱ تۆفیق پاشا دەست لەکاردهکێشیتەوه، ئىبراھىم ئە فەندىش وازدەهێنێ. دواى ئەوى حکومەتى فەرىد پاشا دیتە سەر دەستەلات، ئىبراھىم ئە فەندى دەیتەوه شىخولئىسلام و ڕۆلێکی گرنگ دەگيرى بە تايهتیهى لە گفتوگۆکانى لەگەڵ وهفدى کوردی و بە تايهتیهتر کۆمەلەى تەعالى کوردی. ئەم کارەى ئىبراھىم ئە فەندى تا دەستلەکارکێشانهوى فەرىد پاشا لە ۰۲ى تەموزى سالی ۹۱۹۱ درێژ دەکێشێ. ناوبراو لە سالی ۳۳۹۱ لە بەغدا کۆچى دواى دەکات و هەر لەوێش دەبێژى. کۆمەلێک بەرهەمى بە زمانى تورکى چاپ کردوه.

۱۱۶۵_۰۱	سەید عەبدولفەتاح ئە فەندی	ئىبراهيم ئە فەندی مودەپرەيس	هەولێر	نائىبى رەواندوز	۵۶۲۱-ك-	۶۳
۱۳۱۲_۰۳	يوسف نەجمى ئە فەندی	ئەحمەد ئاغا	هەولێر	مودەپرەيسى هەولێر	۶۷۲۱-ك-	۷۲
۲۰۳۰_۰۱	ئىبراهيم ئە فەندی	حەيدەرزادە عاصم ئە فەندی ^۵	هەولێر	نائىبى شارى جزيره	۱۸۲۱-ك-	۳۳
۲۱۵۷_۰۲	ئەحمەد ئەمىن ئە فەندی	شېخ محەمەد سەعید ئە فەندی	هەولێر	نائىبى حەما ۸۶۲۱-ك- ۷۲۳۱ رۆمى		۸
۲۷۵۱_۰۱	عەبدوللا ئە فەندی	عەبدولرەحمان ئە فەندی	هەولێر	موفتى هەولێر	۵۹۲۱-ك-	۷۳
۲۷۹۲_۰۱	داود فەهمى ئە فەندی	حاجى هەيدايەتوللا ئە فەندی	هەولێر	نائىبى ئوفاجىك	۳۵۲۱-ك-	۲۱
۲۹۳۴_۰۲	محەمەد سەعید ئە فەندی	حاجى مستەفا ئە فەندی	هەولێر	نائىبى مونتە فيق	۲۶۲۱-ك-	۶۱
۲۹۳۶_۰۲	مەولود ئە فەندی	عەبدولقادر ئە فەندی	هەولێر	نائىبى ئاكرى	۹۴۲۱-ك-	۶۳
۲۹۴۲_۰۱	عەبدولكەریم ئە فەندی	حاجى مەولود ئە فەندی	هەولێر	نائىبى عەشائىرى سەبەحە	۸۸۲۱-ك-	۴۱
۲۹۴۹_۰۱	مستەفا فەوزى ئە فەندی	مەلا رەمەزان	هەولێر	نائىبى ناحیەى سولتانىیە	۴۹۲۱-ك-	۴
۲۹۵۰_۰۱	(محەمەد) ئىسماعیل عەلى ئە فەندی	مەلا محەمەد ئە فەندی	هەولێر	نائىبى ناحیەى بەلەك ^۶	۵۸۲۱-ك-	۶
۲۹۵۳_۰۱	فەيزوللا ئە فەندی	عەبدوللا ئە فەندی	هەولێر	كاتىبى دادگاى شەرعىی هەولێر	۹۸۲۱-ك-	۸

۵ شىخولئىسلام ئىبراهيم حەيدەرى دوو دؤسیه جىاوازی هەيه، لەبەر ئەوەى كەسایەتییەكى گەورە بوو و دوو جار شىخولئىسلام بوو و وێرای ئەوەش سەردەمىك نائىبى شارى جزیرهش بوو.

۶ لەوانەى بەلك بێ، كە ئەو كات مەركەزەكى گوندى گەلالەى نزیك قەزای چۆمانى سەر بە پارێزگاى هەولێر بوو.

۵	۹۷۲۱-ك-	كاتىبى داد گاي شەرعىي كۆيسىنچەق	هەولپەر	حاجى عەبدوﻻﻻ	ئىبراھىم حەققى ئە فەندى	۲۹۹۹_۰۱
۴	۰۸۲۱-ك-	ئۆدەجى ^۷ داد گاي شەرعىي كۆيسىنچەق	هەولپەر	ئەلباس	خورشىد ئە فەندى	۳۰۰۰_۰۲
۸	۸۰۳۱-ك-	كاتىبى داد گاي شەرعىي گەقەر	هەولپەر	سەعید ئاغا	محەمەد عەلى ئە فەندى	۳۰۹۷_۰۲
۳۳	۵۸۲۱-ك-	موقتى و مودەرىسى هەولپەر	هەولپەر	كوچوك مەلازادە عوسمان ئە فەندى	محەمەد ئە فەندى ^۸	۳۱۱۳_۰۲
۸	۱۹۲۱-ك-	مودەرىسى دەرسىپەر ^{۵۷}	هەولپەر	حاجى محەمەد ئە سەد	محەمەد عەلى ئە فەندى	۵۳۳۸_۰۱
۴	۰۵۲۱-ك-	موقتى	هەولپەر	ئىسحاق ئە فەندى	عەبدوﻟرەھمان ئە فەندى	۰۲۴۹_۴۵
۲	۹۴۲۱-ك-	نائىبى	هەولپەر	عەبدوﻟقادر ئاغا	محەمەد مەلود ئە فەندى	۰۲۵۰_۲۴
۷۲	۳۴۲۱	نائىبى تەربىل	گومان ھەيە لە بنە پەتدا خەلكى هەولپەر بووبى	عەبدوﻻﻻ ئە فەندى	داغستانىزادە ھەيدەر ئە فەندى	۰۲۵۰_۲۵
۷۲	۵۹۲۱-ك-	نائىبى سىلقان	هەولپەر	مەلا رەمەزان	مستەفا فەيزى ئە فەندى زىيارەتى	۰۲۵۱_۱۹
۶	۷۹۲۱-ر-	نائىبى داقوق	هەولپەر	مەلا سالىح ئە فەندى	محەمەد ھەمدى ئە فەندى	۰۲۵۱_۲۱

۷ ئۆدەجى: ئەو كەسەي رىنكخەرى ژوورى داد گايە و بەرپەرسى لايەنى كارگىرى و بەرپەردنە كەيەتى.
۸ مەبەست مەلا محەمەد ئە فەندى باپىرى مەلا گىچكەي ھەولپەرە و باركى شىخ عومەر ئە فەندى تەربىلىيە.

۰۲۵۱_۳۰	مەلا عەبدولللا	محەمەد ئە فەندى	هەولېر	نائىب	۰۴۹۲۱-ك	۴
۰۲۵۱_۳۱	محەمەد موخلىص ئە فەندى	ئە حمەد عىزەت ئە فەندى	هەولېر	نائىب	۰۴۹۲۱-ك	۴
۰۲۵۱_۳۳	محەمەد تەو فىق ئە فەندى	حاجى محەمەد مەولود ئە فەندى	هەولېر	؟	۰۶۹۲۱-ك	۷

سليمانى

۰۱۱۷_۰۳	محەمەد مەعرف ئە فەندى	عەبدولفەتاح ئە فەندى	سليمانى	نائىبى ھىندىيە	۰۵۵۲۱-ك	۸۲
۰۲۸۴_۰۱	ئە حمەد فائىز ئە فەندى ^۹	شىخ مەحمود ئە فەندى	سليمانى	نائىبى قسطنونى	۰۸۵۲۱-ك	۰۲
۰۷۶۶_۰۲	محەمەد رەشىد ئە فەندى	ئە حمەد حەمدى ئە فەندى	سليمانى	قازىبى گولەنەبەر	۰۲۹۲۱-ك	۷۴
۱۰۱۱_۰۳	مستە فا ئە فەندى	مەحمود ئە فەندى	سليمانى	نائىبى گولەنەبەر	۰۸۵۲۱-ك	۸۳
۱۰۵۵_۰۱	عەبدولقادر ئە فەندى	مەعروف تاغا	سليمانى	موقەببىداى دادگاى شەرىعى مونته فىق/ ناسرىيە	۰۱۹۲۱-ك	۶

۹ مەبەست ئەحمەد فائىز بەرزنجىيە، كە لە كتيبەكەى خۇيدا بەناوى ابېي القلائد دا، ژياننامەكەى نووسراوہ كە كورتەكەى بەم شېئىيەيە: سەيد ئەحمەد فائىز كورې سەيد مەحمود كورې حاجى سەيد ئەحمەد كورې سەيد عەبدولسەمەد فضل الدين كورې قوتبى زەمان سەيد حەسەنى گلەزەردەيە، گلەزەردە گوندىكە دەكەويتە رووى قىبىلە شارى سليمانى، كورې سەيد محەمەدى نۇدىيى كورې سەيد عەلى كورې بابارەسول كورې سەيد عەبەد كورې سەيد عبد الرسول كورې سەيد قەلەندەر كورې سەيد عبد السىد كورې سەيد عىسا كورې سەيد حسين كورې سەيد بايەزىد كورې سەيد عەبدولكەرىم كورې سەيد عىسايە كە بەرزنجى بىناتناوہ. ئەم سەيد عىسايەش كورې باباعەلى ھەمەدانى كورې سەيد يوسف ھەمەدانى كورې سەيد مەنسور كورې سەيد عەبدولعەزىز كورې سەيد عەبدولللا الاصغر كورې سەيد اسماعيل المحدث كورې نىمام موسى كازم كورې نىمام جەعفەرى صادق كورې نىمام محمد الباقر كورې نىمام زين العابدين عەلى كورې حەزرىتى حوسەين كورې نىمام عەلى كورې ئەبوتالب. ئەحمەد فائىز لە سالى ۸۵۲۱مى كۆچى لە گلەزەردە لەدايك بووہ. قورئانى پىرۆز و ھەندى رىسالەى فارسى و تەسرىفى زىجانى لاي باوكى خويئندووہ، پاشان عەوامىل و شەرحى زىجانى و شەرحى كافىيە و نىساغۆچى و فەنارى و رىسالەى الوض و نىستىعارەى مەلا ئەبويەكرى مىرپرۆستەمى و رسالە الحنفىيە فى الاداب و بەشيك لە عبد اللە اليزدى شرح تەھذىب المنطق التفتازانى لاي محەمەد غالب ئە فەندى خويئندووہ. پاشان رسالە على قوشچى لە عىلمى الوض و شرح الشمسىة فى المنطق و تەھذىب الكلام للتفتازانى و علم العروض لاي سەيد مستەفاى ئە فەندى بەرزنجى خويئندووہ، ھەروەھا شرح الھىدایة فى الحكمة مع بعض حواشيه لاي ئەحمەد ئە فەندى نۇدشى موفتى سليمانى خويئندووہ. دواتر بەشيكى لە كتيبى الغطول لاي ئەحمەد ئە فەندى الپىرحسنى موفتى سليمانى خويئندووہ. ھەروەھا نوسولى فىقھ و فەرمووہ و بەشيك لە تەفسىرى بەيزاوى لاي كاك ئەحمەدى شىخ كە خالى بووہ خويئندويەتى. لە روى كارگېرېيەوہ لە ناوہ و دەرەوہى كوردستاندا قازى بووہ و زۆر پلە و پاىەى لە دولەتى عوسمانىدا ھەبووہ، لە كتيبەكەدا ھەموى باس كراوہ بەلام لەبەر دريژداریيە دوفەت نايب ليرەدا بىنانووسىن. وپراى ئەمەش ئەحمەد فائىز زياتر لە بىست بەرھەمى لەپاش بەجىماوہ.

۱۰ موقەببىد: تۆماركەر، ئەو كەسە بوو كە گوتن و كاروبارى نىو دادگاى بە شىوازى نوسىن تۆماردەكرد.

٤	١٣١-ك-	كاتىبى دادگاى شەرىعى قاجىسى عەممارە	سەلىمانى	مەحمەد ئەفەندى	عوسمان نورى ئەفەندى	١٠٧٣_٠١
٥	٢٩٢١-ك-	موزىر ١١ دادگاى شەرىعى قاجىسى عەممارە	سەلىمانى	عەزىز ئەفەندى	مەحمەد عەلى ئەفەندى	١٠_٤٧٠١
٥	٩٨٢١-ك-	بەرپۇبەرى ئەيتامى عەممارە	سەلىمانى	مەلا ئەحمەد ئەفەندى	مەحمەد ئەمىن ئەفەندى	١٠_٦٧٠١
٥١	٢٨٢١-ك-	نائىبى سەلاھىيە	سەلىمانى	ئەحمەد فائىز ئەفەندى	مەحمەد عارف حىكمەت ئەفەندى ١٢	١١٥٩_٠٢
٣	٩٦٢١-ك-	كاتىبى دادگاى شەرىعى دىوانىيە	سەلىمانى	ئەحمەد ئەفەندى	مەحمەد ئاغا	٣٠_٠٢٢١
٣٣	٢٧٢١-ك- ٣٣٣١	قازىبى ئىدىل	سەلىمانى	ئەحمەد ئەفەندى	خوسەين جىلمى ئەفەندى	١٢٢٤_٠٢
٦١	٩٥٢١-ك-	نائىبى سەقىز	سەلىمانى	مەحمود ئەفەندى	مەحمەد ناصح ئەفەندى	١٤٦٤_٠٢
٢١	٠٧٢١-ك-	موقتىبى كەرەك	سەلىمانى	عەبدولرەحمان ئەفەندى	مەحمەد صالح ئەفەندى	٢١٧٢_٠٢
٣١	٩٩٢١-ك-	موقتىبى سەلىمانى	سەلىمانى	حاجى مەحمەد ئەمىن ئەفەندى	عەبدولعەزىز ئەفەندى	١٠_٨٢٧٢
٩	٤٦٢١-ك-	سەركاتىبى دادگاى شەرىعى سەلىمانى	سەلىمانى	مەلا رەسول	عەبدوللە عىرفان ئەفەندى	١٠_٩٢٧٢
٠١	٠٧٢١-ك-	بەرپۇبەرى ئەيتامى دادگاى شەرىعى سەلىمانى	سەلىمانى	عوسمان ئاغا	مەحمەد رەشىد ئەفەندى	٢٧٣٠_٠١
٨	١٩٢١-ك-	موقتىبى مۇسۇل	سەلىمانى	مەلا ئەحمەد ئەفەندى	مەحمەد ئەجىب ئەفەندى	٢٧٣٥_٠٢
٠٣	٢٩٢١-ك-	ى.تاكشاد دادگاى شەرىعى مەعمورە	سەلىمانى	حاجى عەبدوللە	مەحمەد ئەمىن ئەفەندى	٢٧٤٩_٠١

١١ موزىر: جۆرە ۋەزىفە يەك بو لەئىنو دادگا، ھەندى جار رۇلى قازىبى دەبىنى و ھەندى جار شى ئەۋراقە كانى بۇ قازىبى نامادەدە كىرد. لە سەردەمىكىدا موزىر رۇلىكى سەربازى و ئەمىنىشى لەئىنو رۇورى دادگادا بىنىو. (بۇ زىاتر زانىبارى پروانە تورك ئىسلام ئەنسىكلۇپىدىسى).

١٢ مەبەست عارف حىكمەت ى كورى زانای گەرە ئەحمەد فائىز بەرزنجىيە.

۷	۱۷۲۱-ک-	موده پيسی کوړيسنجه ق	سلیمانی	حسه ن ئه ي دنه ذ	حده قی ئه فهندي	۲۰_۰۶۷۲
۴	۵۵۲۱-ک- ۷۱۳۱ پ	نائیبی سامهرا	سلیمانی	سهید ئه حمده ئه فهندي	مه حمود فهوزی ئه فهندي	۲۰_۰۵۲۹۲
۶	۹۶۲۱-ک-	نائیبی ههولیر	سلیمانی	شیخ عبد السلام ئه فهندي	ئه حمده ئه فهندي	۲۹۳۳_۰۱
۵	۷۸۲۱-ک-	نائیبی قهلا سیوکه	سلیمانی	عهدوللا ئه فهندي	عهلی ئه فهندي	۲۹۴۳_۰۱
۴	۶۰۳۱-ک-	نائیبی ناحیه ی پشدهر	سلیمانی	شیخ عهدولره حمان	سهید ئه حمده ئه فهندي	۲۹۴۶_۰۱
۴	۹۸۲۱-ک-	به پړوبه ری ئهیتامی دادگای شهرعی بازیان	سلیمانی	محمدهد سالح ئه فهندي	تهوفیق ئه فهندي	۲۱۰_۰۴۸۹
۳	۱۳۱ ک	موزیری دادگای شهرعی بازیان	سلیمانی	عهدولره حمان به گزاده عهزیز بهگ	محمدهد ئه مین ئه فهندي	۱۰_۰۵۸۹۲
۵	۹۹۲۱-ک-	به پړوبه ری ئهیتامی کوړيسنجه ق	سلیمانی	حاجی حسه ن ئه فهندي	عارف حکمهت ئه فهندي	۲۹۹۸_۰۱
۷۱	۱۰۳۱ ک	موفتیی عاصر	سلیمانی	مهلا عهزیز ئه فهندي	محمدهد رهوف ئه فهندي	۳۰۵۷_۰۲
۰۲	۹۵۲۱-ک- ۷۱۳۱ پ	نائیبی گه قهر	سلیمانی	شیخ عهدولکه ریم ئه فهندي	مسته فا ئه فهندي	۳۰۵۶_۰۲
۰۱	۹۶۲۱ ک	موفه تتیشی مهدرسه کان	سلیمانی	شیخ حسه ن بن سهلامی	زوهدی ئه فهندي	۵۳۱۳_۰۱
۱	؟	نائیبی شاربازیر	سلیمانی	؟	نه صروللا سهبری ئه فهندي سولهیمانیه لی	۰۲۴۹_۳۹
۲	؟	نائیبی بازیان	سلیمانی	؟	عهدوللا ئه فهندي سلیمانیه لی	۰۲۴۹_۴۰
۲	۱۸۲۱-ک-	دهر سیم	سلیمانی	؟	عهدولره حمان ئه فهندي	۰۲۵۳_۶۵

قەرەداغ

۴۱	ك-۲۷۲۱-	موفتیی خانەقین	قەرەداغ	محەمەد ئە فەندی	مەحمود ئە فەندی	۲۰۱۸_۰۳
۴۲	ك-۳۹۲۱-	موفتیی موسەووید ^{۱۳} سلیمانی	قەرەداغ	عەبدولفەتاح ئە فەندی	جەلالەدین ئە فەندی	۴۳۵۳_۰۱

گولەنبەر

۹۱۱	۴۸۲۱- ۸۳۳۱ر	موفتیی مەرکەزی ئادەنە	گولەنبەر	عەزیز بەگ	محەمەد تاهیر ئە فەندی	۲۵۴۰_۰۲
۶	ك-۸۸۲۱-	موفتیی گولەنبەر	گولەنبەر	سەید محەمەد	مستەفا ئە فەندی	۲۷۴۱_۰۲

شارەزوور

۶۴	۵۶۲۱-	مامۆستای وائەبیژ لە بایەزید	شارەزوور	شیخ ئەحمەد وەسیم ئە فەندی	محەمەد سەعید ئە فەندی	۱۷۶۰_۰۱
۸۱	۸۵۲۱	نایبی کۆیسنجەق	شارەزوور	خەلیل خالص ئە فەندی	ئەحمەد عیززەت ئە فەندی	۲۹۲۷_۰۱

شارباژێر

۷	ك-۱۷۲۱-	نایبی ناحیە قزلجە	شارباژێر	مەلا خدر ئە فەندی	عەبدوللا فەهی ئە فەندی	۲۹۵۴_۰
۴	ر۷۰۳۱	موحزیری دادگای شەرعیی بایەزید	شارباژێر	عەبدولرحمان ئاغا	عومەر فەوزی ئە فەندی	۲۹۸۶_۰۱

خانەقین

۳	۴۸۲۱	مودەررەسی خانەقین	خانەقین	فەوزی ئە فەندی	محەمەد غالب ئە فەندی	۱۲۰۶_۰۲
---	------	-------------------	---------	----------------	----------------------	---------

سەلاحییە^{۱۴}

۵	ك-۴۷۲۱-	باشکاتی دادگای شەرعیی سەلاحییە	سەلاحییە / کفری	محەمەد رەزا ئە فەندی	عەلی ئە فەندی	۲۹۸۲_۰۱
۶	ك-۸۰۳۱-	کاتی دادگای شەرعیی سەلاحییە	سەلاحییە / کفری	عومەر بەگ	عەبدولرحمان ئە فەندی	۲۹۸۳_۰۱

۱۳ موسەووید جۆرە کاتییک بوون رەشنوسی نووسراوی رەسمیی دادگایان ئامادەدەکرد.

۱۴ مەبەست شاری کفریی ئیستایە.

كۆيسنجەق

۶۳	-ك۸۵۲۱	نائىبى دېم	كۆيسنجەق	موسا ئەفەندى	محەمەد ئەمىن ئەفەندى	۱۱۶۷_۰۱
۱۳	-ر۹۹۲۱	موفتېى كۆيسنجەق	كۆيسنجەق	مەلا غەبدوللا ئەفەندى	محەمەد ئەفەندى ^{۱۵}	۲۷۵۹_۰۱
۹	-ك۲۹۲۱	مودەرېسى كۆيسنجەق	كۆيسنجەق	شىخ مەلا تەيب ئەفەندى	بەھائەدېن ئەفەندى	۲۷۶۰_۰۱
۱۱	-ك۹۵۲۱ ر۰۳۳۱	موفتېى كۆيسنجەق	كۆيسنجەق	ئىبىن زاھىدى محەمەد ئەفەندى	محەمەد سالىح ئەفەندى	۲۹۳۶_۰۱
۴	-ك۵۰۳۱	نائىبى ناحىەى گل لە كەركوك	كۆيسنجەق	حاجى محەمەد ئەمىن ئەفەندى	محەمەد نەجىب ئەفەندى	۲۹۴۷_۰۱
۵	-ك۴۹۲۱	موقەبىدى دادگاي شەرى كەركوك	كۆيسنجەق	حاجى محەمەد ئەفەندى	محەمەد تەوفىق ئەفەندى	۲۹۹۲_۰۱

رەواندز

۰۲	-ر۸۸۲۱	موفتېى رەواندز	رەواندز	غەبدولحەكىم ئەفەندى	محەمەد ئەمىن ئەفەندى	۲۷۵۵_۰۲
۷	-ك۴۰۳۱	بەرپۆبەرى ئەيتام لە دادگاي شەرىعى رەواندز	رەواندز	حاجى غومەر ئەفەندى	محەمەد سالىح ئەفەندى	۲۹۷۵_۰۲
۷	-ك۲۸۲۱	بەرپۆبەرى ئەيتامى رەواندز	رەواندز	مستەفا ئەفەندى	ئەحمەد نورى ئەفەندى	۲۹۷۶_۰۱
۴	-ك۱۰۳۱ ۹۰۳۱	كاتىبى دادگاي شەرىعى رەواندز	رەواندز	حاجى خەلىل بەگ	توفىق سامى ئەفەندى	۲۹۷۷_۰۱
۵	۵۷۲۱	خزمەتكارى دادگاي شەرىعى رەواندز	رەواندز	غەزىز ئەفەندى	مستەفا ئەفەندى	۲۹۷۸_۰۲
۶	-ك۳۰۳۱	دادگاي شەرىعى ھەولېر	رەواندز	ئەحمەد ئەفەندى	محەمەد نورى ئەفەندى	۲۹۸۹_۰۲
۲۱	ر۱۰۳۱	باشكاتىب	رەواندز	حاجى جەمىل بەگ	محەمەد تەوفىق ئەفەندى	۰۲۵۳_۱۱

۱۵ مەبەست (مەلا محەمەدى جەلېزادە) مەلاى گەورەى كۆبەپە.

كەركووك

۳	ك-۰۸۲۱	مودەرپىسى مەخمور	كەركووك	عەبدولقادر ئە فەندى	عەبدولفەتاح ئە فەندى	۰۵۶۱_۰۱
۳۱	ك-۰۵۷۲۱	لە نە قىيولئە شرافە كانى كەركووك	كەركووك	سەيد ئەحمەد عەبدولغەنى ئە فەندى	حاجى سەيد عەبدولسەتار ئە فەندى	۰۹۱۷_۰۱
۸	ك-۰۵۵۲۱ ۲۲۳۱	نائىبى سىيمايىيە	كەركووك	مەلا ئەحمەد ئە فەندى	يوسف سىنان ئە فەندى	۱۱۶۱_۰۱
۷۳	ك-۰۹۹۲۱	نائىبى مەندەلى	كەركووك	مەمەد نەجىب ئە فەندى	عەبدولخالق ئە فەندى	۱۴۰۰_۰۱
۵۱	ك-۰۶۴۲۱	نائىبى گەرمەك	كەركووك	مەمەد ئە فەندى	حەسەن (حوسىن) ئە فەندى	۲۰۲۵_۰۲
۰۲	ك-۰۳۷۲۱	موفتىبى كەركووك	كەركووك	سەيد عەبدولغەنى ئە فەندى	حەسەن سامى ئە فەندى	۲۷۴۳_۰۱
۹۱	ك-۰۴۵۲۱	نائىبى مەعمورە تولغەزىز	كەركووك	عەبدوللا ئە فەندى	عارف مەعروف ئە فەندى	۲۸۰۲_۰۱
۹	ك-۰۵۶۲۱	نائىبى رەتەبە	كەركووك	عەبدولفەتاح ئە فەندى	ئەحمەد نامى ئە فەندى	۲۹۲۶_۰۱
۶	ك-۰۷۹۲۱	نائىبى سرۆچك	كەركووك	مەمەد عەلى بەگ	كامل ئە فەندى	۲۹۴۴_۰۱
۶	ك-۰۹۹۲۱	نائىبى ناھىيە تەكرىت	كەركووك	يوسف ئە فەندى	مەمەد رەئوف ئە فەندى	۲۹۴۵_۰۱
۵	ك-۰۱۰۳۱	نائىبى ناھىيە ؟	كەركووك	سەيد مەمەد ئە فەندى	عەبدولستار ئە فەندى	۲۹۵۱_۰۱
۵	ك-۰۷۸۲۱	كاتىبى دادگاى شەرى مەعمورە	كەركووك	مەلا عەبدوللا ئە فەندى	ئەمىن ئە فەندى	۲۹۹۳_۰۱
۴	ك-۰۶۰۳۱	بەرپۆبەرى ئەيتامى ئامپىدى	كەركووك	خورشىد بەگ	جەمىل ئە فەندى	۲۹۹۶_۰۱
۴۱	ك-۰۸۵۲۱ ۲۲۳۱	موفتىبى زۆر	كەركووك	سەيد حوسىن ئە فەندى	عەبدولقادر ئە فەندى	۳۰۴۵_۰۱
۹۲	ك-۰۵۲۱	نائىبى ناھىيە زۆر	كەركووك	لوتفوللا ئە فەندى كەركووكى	مەمەد دەرويش ئە فەندى	۳۵۸۷_۰۱
۰۱	ك-۰۲۸۲۱	مامۇستاي دەرسىبىزى مەدەسەى ئاياسۇ فىيا	كەركووك	مەلا حەسەن ئاغا	عەبدولسەمەد ئە فەندى	۳۶۶۶_۰۱

۹	ك-۳۸۲۱-	نائىبى قەزاي سەلاحييە	كەركوك	سەئيد ئەفەندى	مستەفا ئەفەندى	۰۲۵۰_۰۶
۳	۴۰۳۱	نائىب	كەركوك	ئەحمەد ناچى ئەفەندى	مەحمەد رەئوف ئەفەندى ناچى ئەفەندىزادە	۰۲۵۱_۲۶
۴	ك-۱۰۳۱-	نائىب	كەركوك	سەيد مەحمەد ئەفەندى	عەبدولستار ئەفەندى	۰۲۵۱_۲۹
۷	۴۸۲۱	مودەپرىس	كەركوك	قازى مەحمەد ئەفەندى	ئىسماعىل ئەفەندى	۰۲۵۱_۳۲
۰۱	ك-۸۹۲۱-	مامۇستاي مەكتەبى سەرەتايى سەلىمانى	كەركوك	سەيد مەحمەد ئەفەندى	سەيد ئەحمەد شاكر	۰۲۵۲_۳۰
۱	۱۸۲۱	مامۇستاي ئەدەبى عەرەبى	كەركوك	؟	عەبدولسەمەد ئەفەندى	۰۲۵۴_ ۴۹_۳۹

بەغدا^{۱۶}

۱۲	ر-۷۶۲۱-	موقتىي بەغدا	بەغدا	زەھاويزادە مەحمەد فەيزى ئەفەندى	مەحمەد سەئيد ئەفەندى	۲۰۱۰_۰۳
----	---------	--------------	-------	------------------------------------	-------------------------	---------

موسىل^{۱۷}

۴۱	ك-۲۷۲۱-	موقتىي رانپە	موسىل	حاجى مەلا مەحمەد	مەلا سەلىمان ئەفەندى	۲۷۵۳_۰۲
۳۱	ك-۲۴۲۱-	نائىبى مەحمودى	موسىل	مەلا ئەحمەد ئەفەندى	مەحمەد سەلىم ئەفەندى	۰۲۰۰_۰۴
۰۱	ر-۴۸۲۱-	موقتىي سەلاحييە	موسىل	مەلا مەحمەد	مەحمەد سەئيد ئەفەندى	۲۷۵۶_۰۱
۳	ك-۶۶۲۱-	موقتىي دھۆك	موسىل	سەبغەتوللا ئەفەندى	مەحمەد شەوقى ئەفەندى	۱۳۳۷_۰۱

۱۶ لەئىو دۇسيەكانى بەغداددا گەلپك زانا هەن، بەلام نازانرین كە چەندىان كورد بوونە، بەشپك لەوانە باوك و باپير و بنەمالەكەيان لە كوردستانەو بو بەغدا كۆچيان كوردو و لەوى لەدايك بوون، دەبىن لە داهاوتودا هەول بەدبىن يەك بەيەك ناوەرۆكى دۇسيەكان تەماشاش بەكەين بۆ ئەوئى زىدى تەسلىيان بدۆزىنەو. لە دۇسيەى بەغدادا تەنيا مەلا سەئيدى كورپى موقتى زەھاويمان ناسىيەو.

۱۷ لەئىو كتيبخانەكەدا ئەوانەى لەدايكبووى شارى موسىل چل كەسن، پىمان واپە لەم چلە كەسە بەشى زۇريان كوردن، چونكە زۇربەيان لە ناوچە كوردنشىنەكاندا كاربەدەست و وەزىفەدار بوونە، ئىنمە هەر بۆ نمونە ئەم چوار دانەپەمان هەلئازد.

سنة ١٨

٩	٠٦٢١ك-	نائبى قه طيف	ئىران (راستىيە كەى سنه يە)	شەيخوڤرەجم ئە فەندى ١٩	محەمەد جەسىم ئە فەندى	١٠١٣_٠١
---	--------	--------------	-------------------------------	---------------------------	--------------------------	---------

دھۆك

١٢	٤٨٢١ك-	موقتىي دھۆك	دھۆك	محەمەد شەوقى ئە فەندى	محەمەد سالىح ئە فەندى	٢٧١٥_٠٢
٦	٦٩٢١ك-	مودەپرىسى دھۆك	دھۆك	عەبدوللا ئە فەندى	تەھا ئە فەندى	٢٧١٦_٠٢
٦	٢٠٣١ك-	مودەپرىسى دھۆك	دھۆك	عەبدولرەحمان ئە فەندى	محەمەد سەلىم ئە فەندى	٢٩٥٦_٠١
٦١	٨٦٢١ك-	موقتىي دھۆك	دھۆك	سېيغەتوللا ئە فەندى	ئەحمەد شەوقى ئە فەندى	٢٩٩٥_٠١

ئاكىرى

٦١	٨٩٢١ك-	موقتىي ئاكىرى	ئاكىرى	محەمەد سەعيد ئە فەندى	ھىيەتوللا زىھنى ئە فەندى	٢٧٢٢_٠١
٥	٧٥٢١ك- ١٣٣١ر	مودەپرىسى ئاكىرى	ئاكىرى	مەلا ئەحمەد	مەلا عەبدوللا ئە فەندى	٢٧٢٣_٠١
٢	٩٩٢١ك-	ئۆدەجى دادگای شەرىعی ئاكىرى	ئاكىرى	تاھىر ئە فەندى	محەمەد ئە فەندى	٢٩٨٠_٠٢

زاخۆ

٩	٥٦٢١ك-	موقتىي زاخۆ	زاخۆ	شىخ يوسف ئە فەندى	قاسم ئە فەندى	٢٧١٩_٠١
٧	٠١٣١ر	مودەپرىسى زاخۆ	زاخۆ	شىخ يوسف زادە قاسم ئە فەندى	عەبدوللا ئە فەندى	٢٧٢٠_٠١
٥	٦٠٣١	موقتىي قەزای زاخۆ	زاخۆ- موسل	تەھا ئە فەندى	مەلا يونس ئە فەندى	٠٢٥٣_٤٩

١٨ شارى سنە ئەوسا لە بن دەسلەلاتى قاجارىيەكان بوو و هەندى لە زانایانى مەردۆخى كۆچيان كوردبوو بن دەسلەلاتى
عوسمانىيەكان، بۆيە عوسمانىيەكان ئەوانيان هەر بە ئىرانى داناو.
١٩ پىدەچى ناوگە بە هەلە نووسرا بى.

سنجار

۰۲	۲۸۲۱	كاتىبى دادگاي شەرعى سنجار	سنجار	سالج ئەفەندى	ئەحمەد تەوفىق ئەفەندى	۳۷۹۲_۰۱
----	------	------------------------------	-------	--------------	--------------------------	---------

ئامپىدى

۰۲	۵۵۲۱	نائىبى سوق الشيوخ	ئامپىدى	عەبدولعەزىز ئەفەندى	عەبدوللا نورى ئەفەندى	۱۰۱۰_۰۱
۸	۱۰۳۱-ك	موفتىبى ئامپىدى	ئامپىدى	ئەسەد ئەفەندى	ئەحمەد خىرالدىن ئەفەندى	۲۷۲۶_۰۱
۶	۱۰۳۱-ك	مودەپىسى ئامپىدى	ئامپىدى	شەوقى ئەفەندى	مەحمەد تەيب ئەفەندى	۲۷۲۷_۰۲
۸	۱۹۲۱-ك	موفتىبى ئامپىدى	ئامپىدى- موسل	عەبدوللا ئەفەندى	مەحمەد شوكرى ئەفەندى	۰۲۵۱_۲۰

هەكارى

۵	۰۹۲۱-ك	مودەپىسى زاخۇ	هەكارى	سەيد ئەبۇبەكر حسېن ئەفەندى	سەيد ئەلى نامق ئەفەندى	۴۷۹۰_۰۱
۱	۰۸۲۱-ك	مودەپىس	هەكارى	؟	شىخ ئەلئەدىن ئەفەندى	۰۲۵۴_۶۸

جۆلەمىزگ ۲۰

۹۱	۲۷۲۱- ۳۳۳۱ر	موفتىبى جۆلەمىزگ	جۆلەمىزگ	حاجى سالج ئاغا	مەلا ياسىن ئەفەندى	۲۷۹۴_۰۲
۵	۳۸۲۱-ك	مودەپىسى جۆلەمىزگ	جۆلەمىزگ	فەيسەل قەرەنىزادە ئىسماعىل ئەفەندى	ئەحمەد ئەفەندى	۲۷۹۵_۰۱
۹	۱۹۲۱-ر	مودەپىسى خۇشاب	جۆلەمىزگ	شىخ ياسىن ئەفەندى	مەحمەد ئەمىن ئەفەندى	۲۸۰۷_۰۳
۴۲	۲۵۲۱-ك	موفتىبى هەكارى	جۆلەمىزگ	مەلا عەبدولرەحمان ئەفەندى	تەھا ئەفەندى	۳۰۹۸_۰۱
۵	۹۰۳۱-ك	موھزىرى دادگاي شەرعىيى خۇشاب	جۆلەمىزگ	مستەفا ئەفەندى	مەحمەد سەبرى ئەفەندى	۳۱۰۸_۰۱

۲۰ جۆلەمىزگ ئىستاناۋەندى پارىژگاي هەكارىيە لە توركييا.

وان

۳۱	۳۶۲۱-ر	مودەرپىسى بايەزىد	وان	شىخ محەمەد ئە فەندى	حوسىن ئە فەندى	۰۳۶۰_۰۲
۷۱	۰۵۸۲۱-	موفتىيى زىادىن	وان	مستەفا تاغا	عومەر فارووق ئە فەندى	۰۵۹۸_۰۲
	۰۲۹۲۱-ر	موفتىيى بولانق	وان	محەمەد شەرىف ئە فەندى	عومەر ئە فەندى	۱۹۷۶_۰۲
۷	۰۵۹۲۱-ر	موفتىيى وان	وان	سەيد فەھمى ئەرواسى	محەمەد سىدىق ئە فەندى	۲۷۶۳_۰۱
۰۱	۰۸۷۲۱-ك	باشكاتىبى دادگاي شەرىعى وان	وان	مستەفا ئە فەندى	بەكر ئە فەندى	۲۷۶۵_۰۱
۸	۰۷۹۲۱-ك	دادگاي شەرىعى وان	وان	مستەفا ئە فەندى	محەمەد نەزىف ئە فەندى	۲۷۶۶_۰۱
۹۱	۰۱۸۲۱-ك	موفتىيى شىتاك	وان	ئەحمەد فاتىق	حەسەن حوسنى ئە فەندى	۲۷۷۷_۰۲
۵	۰۹۸۲۱-ر	موفتىيى خۇشاب	وان	عەلى ئە فەندى	حەمدى ئە فەندى	۳۰۷۳_۰۲
۶	۰۷۸۲۱-ك ۰۳۳۱-ر	باشكاتىبى دادگاي شەرىعى خۇشاب	وان	مەحمود ئە فەندى	محەمەد عەونى ئە فەندى	۳۰۷۵_۰۱
۹۱	۰۲۸۲۱-ر	ناتىبى ھۆدى	وان	ئىسماعىل ئە فەندى	يوسف ئە فەندى	۳۰۷۹_۰۲
۴	۰۹۹۲۱-ر	كاتىبى دادگاي شەرىعى وان	وان	ئەحمەد بەگ	سىدىق ئە فەندى	۳۰۸۵_۰۱
۴	۰۵۷۲۱-ك	بەپۈبەرى ئەيتامى وان	وان	محەمەد ئەمىن ئە فەندى	ئىسماعىل حەقتى ئە فەندى	۳۰۸۷_۰۱
۳	۰۰۳۱-ك	موحىزىرى دادگاي شەرىعى مەحمودى	وان	عەبدولفەتاح ئە فەندى	عەبدولرەزاق ئە فەندى	۳۰۸۹_۰۱
۵	۰۹۸۲۱-	بەپۈبەرى ئەيتامى ھەكارى	وان	عەلى ئە فەندى	ئەحمەد ئە فەندى	۳۰۹۰_۰۱
۴	۰۷۰۳۱-	موحىزىرى دادگاي شەرىعى ھەكارى	وان	رىفەعت ئە فەندى	شەوكتە ئە فەندى	۳۰۹۳_۰۲

٥	٢٠٣١-ك-	کاتبى دادگای شەرعى شیتاک	وان	مستەفا ناگا	مەقسوود ئەفەندى	٣٠٩٥_٠١
٥	٩٩٢١-ك-	کاتبى دادگای شەرعى گەوێش	وان	محەمەد تۆفېق ئەفەندى	مستەفا نەجاتى ئەفەندى	٣١٠٠_٠١
٣	٧٩٢١-ك-	بەرپۆلەبەرى ئەیتامى ئەردیش	وان	عابد ئەفەندى	محەمەد ئەفەندى	٣١٠٢_٠١
٦	٦٠٣١-ك-	دادگای شەرعى ئەردیش	وان	سواری حسین ئەفەندى	سلیمان رفقى ئەفەندى	٣١٠٤_٠١
٤	٥٠٣١-ك-	موحازىرى دادگای شەرعى ئەردیش	وان	یوسف ئەفەندى	عاکف ئەفەندى	٣١٠٥_٠١
٣	٤٩٢١-ك-	بەرپۆلەبەرى ئەیتامى خۆشاب	وان	شیخ حەیدەر	عەبدولقادر ئەفەندى	٣١٠٦_٠١
٣	١٠٣١-ك-	کاتبى دادگای شەرعى خۆشاب	وان	عەبدولرحمان ئاغا	مستەفا عاصم ئەفەندى	٣١٠٧_٠١
٦	٨٩٢١-ك-	کاتبى دادگای شەرعى شەمەدینان	وان	مستەفا ئاغا	خالیید ئەفەندى	٣١١٠_٠١
٩	١٩٢١- ٣٣٣١ر	مامۆستای دەرسبێژ ^{٢١} له بایەزید	وان	حاجى مەحمود ئەفەندى	محەمەد فەیزى ئەفەندى	٣٥٤٣_٠٢
٨	١٨٢١-ر-	له واعیزانى ئەستەنبول	وان	شیخ مستەفا ئەفەندى	عەبدولرحەکیم ئەفەندى	٤٠٥٠_٠١
٣	٠٨٢١-ك-	موفتیی وان	وان	سەید مستەفا ئەفەندى	سەید تەها ئەفەندى	٤٤٦٤_٠١

شەمەدینان^{٢٢}

٢١	٧٨٢١-ك-	موفتیی شەمەدینان	شەمەدینان	مەلا ئەحمەد ئەفەندى	عەبدولرحەجیم ئەفەندى	٢٧٩٨_٠١
٦	٦٦٢١-ك-	مودەرەیسى شەمەدینان	شەمەدینان	ناصر ئەفەندى	ئەحمەد ئەفەندى	٢٧٩٩_٠١

٢١ دەرسبێژ وەرگێزای وشەى (درسەام)ى عوسمانییه، ئەم زاراوییه بۆ ئەو مامۆستایانە بەکاردهات که شایستەى دەرسگوتنەوه بوون و دوازدە عیلمى مەلایەتییان تەواو کردبوو و دواتر له تاقیکردنەوهى شایستەى سەرکەوتوو دەبوون. بڕوانە (معجم مصطلحات العثمانية).

٢٢ شەمەدینان یان شەمەزینان قەزایەکی پارێزگای جۆلهمێرگ (هەکاری)یە، ئێستا ناحیەیهک و ٢٢ گوندی بەسەرۆهیه. له کهسایەتییه ناوێرەکانى شەمەدینان شیخ عوبەیدوللای نەهرى یان شەمەدینى یه.

۵	۱۰۳۱-ك-	كاتىبى دادگاى شەرىعىي شەمىدىنان	شەمىدىنان	سەيد سافى ئەفەندى	سەيد مەمەد ئەفەندى	۳۱۱۱_۰۲
۴	۷۹۲۱-ك-	بەرپۆبەرى ئەيتامى شەمىدىنان	شەمىدىنان	حاجى ئىسماعىل ئەفەندى	مەمەد تاهىر ئەفەندى	۳۱۱۲_۰۱

گەۋەش^{۲۳}

۱۲	۴۹۲۱-ر- ۲۳۳۱ر	مودەپرىسى وان	گەۋەش	خەتتېزادە موسا ئاغا	سەئىد ئەفەندى	۲۷۶۴_۰۲
۹	۹۹۲۱-ر-	موفتىيى مەعمورەتورەشاد	گەۋەش	شىخ فەھىم ئەفەندى	حەسەن ئەفەندى	۲۸۱۰_۰۱
۸	۰۶۲۱-ك-	موفتىيى گەۋەش	گەۋەش	عەبدولھەق ئەفەندى	عەبدولجەللىل ئەفەندى	۳۰۷۶_۰۲
۹	۳۰۳۱-	نائىبى (؟)	گەۋەش	سافى ئەفەندى	تەھا شەھابەدىن ئەفەندى	۳۰۷۸_۰۱
۶	۵۰۳۱-ك-	ئۆدەجى دادگاى شەرىعىي گەۋەش	گەۋەش	ئىبراھىم ئاغا	مەمەد ئاغا	۳۱۰۱_۰۱

چاتاك / شاخ^{۲۴}

۶	۸۶۲۱-ك-	مودەپرىسى سوپا	چاتاك	عوسمان زوھدى	عەلى عوسمان ئەفەندى	۲۴۶۷_۰۲
---	---------	----------------	-------	--------------	------------------------	---------

خۇشاب^{۲۵}

۶۹۱	۷۵۲۱-ك-	موفتىيى مەئموورىيەتو لەمىدىيە	خۇشاب	مستەفا شەوقى ئەفەندى	حاجى عەلى سەبرى ئەفەندى	۳۰۷۲_۰۱
۲۱	۳۵۲۱-	موفتىيى ھەكارى	خۇشاب	مەلا ئىسماعىل ئەفەندى	نەزىف ئەفەندى	۳۰۷۴_۰۲

۲۳ گەۋەش ئىستا قەزايەكە سەر بە پارىزگاى (وان).
 ۲۴ شاخ كە بە تۈركىيەكە چاتاك ى پىندىلن، قەزايەكى سەر بە پارىزگاى (وان) ە و ۷۸ كىلۇمەتر لە ناۋەندى شاردەكە دورە، لە سەردەمى عوسمانىيەكاندا سەر بە ھەكارى بوۋە. ژمارى دانىشتوانەكەى بىست ھەزار كەسن.
 ۲۵ ناچىيە خۇشاب ۲۵ كىلۇمەتر لە شارى وان دورە و واتاى وشەكە بە خۇش ناۋيان ناۋى خۇشە، ئەم شوپتە بە قەلای خۇشاب ناسراۋە كە قەلایەكى دېرىنە.

جزیره^{٢٦}

٧	٢٩٢١ك	مودەرپرسی عونیه	جزیره	مەحموود مەلا	عەبدولرەحمان نووری ئەفەندی	٢٠٧٤_٠١
٧	٨٨٢١ر	مودەرپرسی سلیشان	جزیره	عەبدوللا رحمی ئەفەندی	حسین فەهمی ئەفەندی	٢٢٩٣_٠١
٠٥	٠٨٢١ر- ٠٤٣١ر	موفتیی جزیره	جزیره	حاجی محەمەد ئەفەندی	حاجی ئەحمەد حیلمی ئەفەندی	٢٣٠٠_٠١
٤	٣٩٢١ك-	مودەرپرسی نسیبێن	جزیره	ئەحمەد مەلازادە	ئەحمەد ئەفەندی	٣٦٠٩_٠١
٠٢	٦٤٢١-	موفتیی قوبرس	جزیره	محەمەد ئەفەندی	عەلی رفقی ئەفەندی	١٩٤٠_٠٣

نسیبێن^{٢٧}

٥	٣٩٢١ك-	کاتیبی دادگای شەرعیی نوسەییبێن	نوسەییبێن	مەلا رەسوول ئەفەندی	عەلی رەزا ئەفەندی	٢٠٨٦_٠١
---	--------	-----------------------------------	-----------	------------------------	----------------------	---------

سیوهرەگ^{٢٨}

٥١	٢٦٢١ك- ٣٢٣١ك	موفتیی سوێرک	سوێرک/ سوێرەگ	مەلا عەلی حەسەن ئەفەندی	زولفقار ئەفەندی	٢٠٣٤_٠٢
٤	٧٨٢١ك-	بەرپۆڵەبەری ئەیتام لە دادگای شەرعیی سوێرک	سوێرەگ	شەریف ئەفەندی	محەمەد راغب ئەفەندی	٢٠٨١_٠١
٤	٣٩٢١ك-	موفتیی سوێرک	سوێرەگ	مەلا مستەفا ئەفەندی	حسین حوسنی ئەفەندی	٢٠٨٢_٠١
٤	٨٩٢١ك-	موقەببیدی دادگای شەرعیی سوێرک	سوێرەگ	حسین سامی ئەفەندی	محەمەد فائق ئەفەندی	٢٠٨٣_٠٣
٤٧	٧٦٢١ك-	موفتیی سوێرک	سوێرەگ	حاجی ئەیوب ئەفەندی	عوسمان ئەفەندی	٢٢٩٧_٠٢
٠١	٩٦٢١ك- ٩٣٣١ر	مودەرپرسی سوێرک	سوێرەگ	حاجی محەمەد عەلی ناغا	حاجی عەبدولقادر ئەفەندی	٤٣٤٦_٠١

٢٦ مەبەست شاری جزیره بۆتانه.

٢٧ نسیبێن قەزایە کە سەر بە ماردین و کەوتۆتە باشووری شارەکه. سح ناحیه و ٦٦ گوندی بەسەرەوهیه.

٢٨ سیوهرەگ، سیوهرەگ، سوێرەگ، سێرەگ: یەکیک لە قەزایەکانی ئورفا (رحا)یە، خەلکەکی هەمووی کوردن. کەوتۆتە نێوان نامەد و ئورفا. ژمارەیی دانیشتوانی ئیستا زیاتر لە سەد هەزار کەسه.

۹۱	ك-۳۹۲۱	كاتىبى دادگاى شەرىعىي سوڧرڭ	سوڧرەگ	ئەبوزەر زىھنى ئاغا	ھەمزە فەھمى ئە فەندى	۴۴۶۲_۰۱
۲	ك-۹۶۲۱	موفتىي سوڧرڭ	سوڧرەگ	حاجى ئەيۇب ئە فەندى	عوسمان ئەسەد ئە فەندى خۆجەزادە	۰۲۵۴_۱۳

۷۱	ك-۰۷۲۱	موفتىي يالۇقا و موفتىي يالۇ	يالۇ ^{۲۹}	قازىزادە حوسىن ئە فەندى	ئەحمەد رەفەت ئە فەندى	۱۰۲۸_۰۱
۰۱	ر-۳۹۲۱	چاودىر(ئۆدجى اى) دادگاى شەرىعىي ئەرغەنى	يالۇ	عەلىرەزا ئە فەندى	سالخ سوبىحى ئە فەندى	۲۰۹۳_۰۱
۰۴	ك-۰۵۶۲۱	موفتىي يالۇ	يالۇ	شىخ عەلى ئە فەندى	شىخ ھەسەن ئە فەندى	۲۲۹۶_۰۲
۶	-۰۲۲۱ ۶۱۳۱	موفتىي مەعمورەتولعەزىز	يالۇ	حاجى حوسىن ئە فەندى	مەھمەد خورەم ئە فەندى	۲۸۱۷_۰۲
۹۱	ك-۰۴۷۲۱	مودەرېسى يالۇ	يالۇ	يوسف ئە فەندى	ئەحمەد ھەمدى ئە فەندى	۳۳۶۲_۰۱
۱۱	ك-۰۴۹۲۱	موفتىي يالۇ	يالۇ	شىخ ھەسەن ئە فەندى	عەلىرەزا ئە فەندى ^{۳۰}	۰۵۳۶_۰۱

مادەن^{۳۱} - ئەرغەنى^{۳۲}

۷	-۳۸۲۱	بەرپۆبەرى ئەيتامى باقىە	مادەن	بەكر ئە فەندى	مەھمەد زىھنى ئە فەندى	۲۰۲۶_۰۲
۴	ك-۰۶۶۲۱	موفتىي مادەن	ئەرغەنى مادەنى	موفتىزادە عەبدولھەمىد ئە فەندى	ئىبراھىم خەلىل ئە فەندى	۲۰۴۱_۰۱

۲۹ پالۇ قەزايەكە سەر بە شارى خەربوت (ئەلئەزىز) و بە زىدى شىخ سەئىدى پىرائىش دادەنرى، چونكە بىنەمالە شىخ سەئىد لەو گوندە نىشتەج بونە و لای خەلكى ناوچەكە شىخ سەئىد بە شىخ سەئىدى پالۇ بانگ دەكرى. دوو ناحىە و ۵۳ گوندى بەسەرەوبە.

۳۰ مەبەست لىنى شىخ عەلىرەزا كوچك ئەفەندى (۷۷۸۱-۵۲۹۱): كورى شىخ ھەسەنى نەقى موفتى پالۇ كورى شىخ عەلى سىتېبە، لە پالۇ لە دايك بوو. دايكى گولى خانم كچى زىھنەل ئاغاي شادى كە بىنەجەكەيان دەگەرپتەوہ بۇ سەلاھەدىنى ئەيۇبى. زىھنەل ئاغاي لە زىك قەرەقۇچان دەزىيا، مەدرەسەبەكى ھەبوو لە ھەموو لايەكەوہ فەقى رويان تىدەكرد. شىخ عەلىرەزا سەرەتا لە مەدرەسەكەى باوكى دەستى بە خوئىدن كرددوہ. دواتر ھەر لەوى دەپتە مودەرېس و لە سالى ۶۰۹۱ ئىجازەى زانستى و تەرىقەت لە باوكى وەرەكرىت و ئەو كاتە تەمەنى بىست و شەش سالان بوو. دواى مردنى باوكى ھوت سالان دەپتە موفتى لە پالۇ، تا ئەو كاتەى لەشكرى ئەتاتورك ھەلدەكوتنە سەر مائەكەى و بە دەستبەستراوى لە گەل چل كەس لە ھاوولەكانى لەسەر رىنگەى ئەلئەزىز دىيانكوژن. تا ئىستائىش گۆرى ئەو چل كەسە ديار نىبە. بىروانە (نوسىنەووى مەرگ- قەتلوعامى دواى راپەرىنەكەى شىخ سەئىدى پىران، ھىمن عومەر خۇشناو، زانكۆى سۇران، ۰۲۰۲، ۱۵۲ل)

۳۱ قەزايەكى سەر بە پارىزگاي ئەلئەزىزە بە دوورى ھەشتا كىلۆمەتر و دانىشتوانەكەى بەزۆرى كوردى زازان.

۳۲ ئەرگەنى قەزايەكى دىياربەكرە و كەوتۆتە سەر رىنگەى دىياربەكر- ئەلئەزىز بە دوورى ۸۵ كىلۆمەتر و بەشى زۆرى دانىشتوانەكەى كوردى زازان.

٥١	-٧٨٢١ر	کاتیبى دادگای شەرعیی ئەرگەنى	ئەرغەنى مادەنى	عەلى ئەفەندى	بورھانەدین ئەفەندى	٢٠٩٥_٠١
٤	-١٠٠٣١ك	کاتیبى دادگای شەرعیی ئەرگەنى	ئەرغەنى مادەنى	حوسین ئاغا	عەلى عولوی ئەفەندى	٢٠٩٦_٠١
٤	-١٨٢١ك	موحزیری دادگای شەرعیی ئەرغەنى	ئەرغەنى مادەنى	مەحمود زولفیقار ئەفەندى	مەحمەد شەریف ئەفەندى	٢٠٩٧_٠١
٤	-٣٠٣١ر	کاتیبى دادگای شەرعیی ئەرغەنى	ئەرغەنى مادەنى	ئەحمەد ئەفەندى	مستەفا کەمال ئەفەندى	٢٠٩٩_٠٢
٤	-٧٨٢١ر	کاتیبى دادگای شەرعیی ئەرغەنى	ئەرغەنى مادەنى	حەسەن ئاغا تۆپالتۆغلۆ	مەحمەد شوکری ئەفەندى	٢١٠١_٠١
٥١	-١٠٠٣١ك	موقەببیدی دادگای شەرعیی ئەرغەنى	ئەرغەنى مادەنى	خەلیل ئەفەندى	ئیسماعیل حەقى ئەفەندى	٢١٠٢_٠٢
٧١	-٢٧٢١ك	موقتیبى نازمیبە	کەبان مادەنى	ئەحمەد ئەفەندى دووخانجیزادە	حافز یونس سەبرى ئەفەندى	٢٦٨٩_٠٢

٣٣ بایەزید- یازید

٥	-٧٠٣١ك	موقەببیدی دادگای شەرعیی بایەزید	بایەزید	عەبدولرەزاق ئەفەندى	عارف حیکمەت ئەفەندى	٠٣٢١_٠٢
٥	-٢٠٣١ك	موقەببیدی دادگای شەرعیی بایەزید	بایەزید	سالح ئەفەندى	شوکری ئەفەندى	٠٣٦٣_٠٢
٥٢	-٢٧٢١ك ٤٣٣١ر	کاتیبى دادگای شەرعیی سەنجاقتى بایەزید	بایەزید	کەلۆ ئاغا	سەلیم ئاغا	٠٥٩٢_٠٤
٤	٣٥٢١ك	موقتیبى لیواى بایەزید	بایەزید	مەحمەد گولشەن ئەفەندى	مەحمود حەمدى ئەفەندى	١٣٥٩_٠٢
٧	٠٧٢١	مودەرپیسى قەرەکلپسە	بایەزید	شیخ عەبدوللا ئەفەندى	مەحمەد ئەفەندى	١٥٣٩_٠١

٣٣ بایەزید یان یازید قەزایەکی سەر بە پارێزگای ناگریبە بە دوروی ٣٩ کیلۆمەتر لە رۆژھەڵاتەو، شارێکی کەفتارە و بە کۆشکی ئیسحاق پاشا و مەزاری ئەحمەدی خانى بەناوبانگە. دوو ناحیە و هەشتاو پینچ گوندی بەسەرودەبە.

گیادین^{۳۴}

۴	-۹۷۲۱	بەرپۆهه‌به‌ری ئه‌یتامی گیادین	گیادین	عیسا ئاغا	محهمەد سه‌عید ئه‌فه‌ندی	۰۳۵۸_۰۱
۵	-۱۰۳۱ك	باشکاتی دادگای شه‌رعیی سامسۆن	گیادین	عوسمان ئاغا	به‌کر فه‌وزی ئه‌فه‌ندی	۰۹۳۶_۰۱

ئه‌رواس^{۳۵}

۸	-۰۸۲۱ ر۴۳۳۱	موفتی بایه‌زید	ئه‌رواس	سه‌ید ته‌ها ئه‌فه‌ندی	رہسول ئه‌فه‌ندی	۰۵۸۶_۰۳
۷	-۶۶۲۱ ر۱۳۳۱	موده‌رپسی بتلیس	ئه‌رواس	مه‌لا شه‌ریف ئه‌فه‌ندی	عه‌بدولغه‌ فار ئه‌فه‌ندی	۱۳۰۰_۰۱
۶۱	-۴۹۲۱ر	موفتی عادلججه‌واز	ئه‌رواس	سه‌ید فه‌هیم ئه‌فه‌ندی	مه‌عصوم ئه‌فه‌ندی	۲۷۸۱_۰۲

په‌رواری^{۳۶}

۲۱	-۰۸۲۱ك	موفتی په‌رواری	په‌رواری	خۆجه‌ ره‌سول ئه‌فه‌ندی	رہسول زه‌کی ئه‌فه‌ندی	۱۹۵۵_۰۳
۴۵	-۴۸۲۱ر	قازی سورج	په‌رواری	حوسین ئاغا	خه‌لیل جیلمی ئه‌فه‌ندی	۱۰۷۱_۰۱

۴	؟	موده‌رپسی سلیمانی	نه‌زانراو ^{۳۷}	شیخ ئەمین	شیخ مه‌عرووف ئه‌فه‌ندی	۴۰۴۶_۰۱
---	---	-------------------	-------------------------	-----------	---------------------------	---------

خنس^{۳۸}

۱۱	-۶۷۲۱ك	موفتی خنس	خنس	محهمەد ئاغا	عیسا ئەفه‌ندی	۰۵۶۰_۰۱
----	--------	-----------	-----	-------------	---------------	---------

۳۴ گیادین که به تورکییه‌کی دیادینه، قه‌زایه‌که سه‌ر به پارێزگای ناگری به و ده‌که‌وتته‌ رۆژئاوا‌ی شاره‌که. ناحیه‌یک و ۶۲ گوندی به‌سه‌ره‌ویه.

۳۵ ئه‌رواس گوندێکه سه‌ر به قه‌زای مکی وانه.

۳۶ په‌رواری ناوی ره‌سمیه و به کوردی (خسخێری) پێ ده‌لێن، قه‌زایه‌که و ده‌که‌وتته‌ باکووری رۆژه‌لاتی شاری سی‌رت. له باکووره‌هه‌ هیزان، له رۆژه‌لاته‌وه‌ چاتاک و له باشووره‌هه‌ شرناخ و ئه‌روح و له رۆژئاوا‌وه‌ شیرفان هه‌یه.

۳۷ پێده‌چی هه‌ر خه‌لکی سلیمانی بێ.

۳۸ خنس یان خنوس قه‌زایه‌کی سه‌ر به شاری ئه‌رزه‌رۆمه و ۵۴۱ کیلۆمه‌تر له شاری ئه‌رزه‌رۆم دووره و دوو ناحیه و ۲۸ گوندی به‌سه‌ره‌ویه. له شارۆچکه‌که‌دا کوردی کورمانج و زازا هه‌ن.

هانی - هینی ۳۹

۲۰۰۷_۰۲	محەممەد رەشىد ئە فەندى	عەرزەت ئاغا	هانی	نایىبى ھەزرى	۰۳۱ك-۰	۴
۲۰۰۷_۰۱	عەبدولقادر ھىلمى ئە فەندى	ئىسماعىل ئە فەندى	هانی	مودەپپىسى ھانی	۰۷۷۲۱ك-	۹
۲۰۰۷_۰۱	محەممەد سالىھ ئە فەندى ^{۴۰}	سەئىد بەگ	هانی	مودەپپىسى ئە رگەنى	۰۹۸۲۱ر-	۹

لجى - لجه ۴۱

۲۰۰۷_۰۱	عەبدولھەمىد ئە فەندى	حاجى ئە حمەد روشدى ئە فەندى	لجه	موقتىبى لجه	۰۷۷۲۱ك-	۶۶
۲۰۰۷_۰۱	عەبدولھەمان رەھمى ئە فەندى	حاجى ئە حمەد ئە فەندى	لجه	بەرپۆبەرى ئە يتامى لجه	۰۸۸۲۱ك-	۳
۲۰۰۷_۰۱	محەممەد (ھادى) ئە فەندى	شىخ سەيغەتوللا ئە فەندى	لجه	مودەپپىسى لجه	۰۸۶۲۱ك-	۵
۲۰۰۷_۰۲	محەممەد سالىھ ئە فەندى	عەبدوللە تەيف ئە فەندى	لجه	كاتىبى دادگای شەرىعى لجه	۰۱۷۲۱ك-	۴
۲۰۰۷_۰۱	مستەفا ئە فەندى	عوسمان ئە فەندى	لجه	خزمەتكارى دادگای شەرىعى لجه	۰۲۸۲۱ك-	۴
۲۰۰۷_۰۲	محەممەد رەشىد وھىبى ئە فەندى	عەبدولفەتاح ئە فەندى	لجه	كاتىبى دادگای شەرىعى لجه	۰۱۷۲۱ك-	۰۱

۳۹ ھىنى كە لە توركىدا بە (ھانى) ناسراو، بەكك لە قەزايەكانى دياربەكرە و دەكەوتتە باكورى شارەكە بە دوورى ۷۹ كىلومەتر و لە پۇژھەلتەمە لجى، لە پۇژناوایە پىران، لە باكورەو چەولىگ (بىنگۆل) و ئەلەمەزىزە. سى ناحىە و نۆزدە گوندى بەسەرەوہىە.

۴۰ مەبەست لى سالىھ بەگى ھىنىبە كە ھاورپى و ھاوخبەتە شىخ سەئىدى پىران بوە، سالىھ بەگى ھانى/ ھىنى (۳۷۸۱-۵۲۹۱): بە سالىھ بەگى دياربەكرى و ھانىبىش ناسراو، زانا، شاعىر، ئەدىب، شەرزەن، سۇفى و قارەمان بوو. ناوى سالىھ بەگ كورى سەئىد بەگى زەرەقى ھوسىنىبە، بەجەكەى بۇ مېرەكانى زەرەقى دەگەپتەوہ. ھەر وەك لە تۆمارى مەشىخەت بە خەتەى خۇى نوسىبەتە، كە سەئىد بەگى باوكى مېر لىوای لەشكرى خۇبەخش بوە لە شەرى روسىا و لە ھەرىمى قارس، ھەر لەو سالىھى شەرىشدا باوكى كۆچى دواى دەكات. سالىھ بەگ لە گەردەكى دەرى بەگانى قەزای ھانى دياربەكر لەدايك بوە، لە چارەسالىدا باوكى كۆچى دواى دەكات و لاى دايكى پەرورە دەكرت. لە قوتابخانەى روشدىبەى عوسمانى لە ھانى دەست بە خوتنەن دەكات و پىروانامە لەو قوتابخانەى وەرەگى. پاشان دەست بە خوتنەنەى ئايىنى دەكات لە مەدرەسەى شىخ مەروفى ھانى، شىخ مەجەدەين، مەلا ئىبراھىمى ھانى. پاشان دەچتە دياربەكر و لە مەدرەسەى محەممەد زاكى ئە فەندى لە مرگەوتى بالقلى دەخوتنەت. ھەر لەو مەدرەسەبەدا ئىجازەى زانستى لە سالى ۱۹۱ وەرەگى. ناوواو زمانەكانى كوردى بە ھەردوو شىوئەئاخوتتى كورمانج و زازا، عەرەبى، فارسى، توركى، نەرمەنى و فرەنسىشى دەزانى، ھەر بۇبەش كرابوہ ئەندامى ھەمىشەبەى دادگا لە ناچەكەدا. لە سالى ۱۱۹۱ دەبىتە موقتى لە قەزای ئەرغەنى سەر بە دياربەكر، تا پۇژى شەھىد بوونى بۇ ماوہى پازدە سال لەو پۇستە دەمىنەتەوہ. لە دادگاكەدا لە گەل شىخ ئادەمى ھانى، موقتى خنس، موقتى پالو، موقتى چەباخجور، موقتى گىنج و زۆر لە شىخ و زانای دىكە لە سىدارەدەرىن. لە دادگاكەدا وەك زانراوہ سالى بەگ بەرپرسىارىبەتەى ئەو بزاڤە ئىسلامىبە كوردىبە دەخاتە سەر شانى خۇى بۇ ئەوہى شىخ سەئىد و ھاوہلەكانى رزگاربان بىن. تا ئىستابىش گۆرەكەى ديار نىبە. (پىروانە نوسىبەتەوہى مەرگ، ل ۹۴۲).

۴۱ لجى بەكك لە قەزايەكانى دياربەكرە و كەوتتە ئىوان دياربەكر و بىنگۆل، ئىستا ئەو شارۆچكەبە لە سىزدە گەرەك پىنك دى و پەنجاو شەش گوندى بەسەرەوہىە و ناچەبەكى ستراتىزى و جىابىبە.

۵	۷۸۲۱-ر	کاتیبی دووهمی داد گای شەرعیی سیلقان	لجە	مستەفا ناگا	ئەحمەد شوکری ئەفەندی	۲۰۸۷_۰۱
۵	۴۹۲۱-ک	مودەرپرسی دیاربەکر	لجە	شیخ ئیبراھیم ئەفەندی	عەبدوللا ئەفەندی	۳۳۶۶_۰۱
۰۱	۳۸۲۱-	موقتیی لجە	لجە	حەسەن ئەفەندی	ئەحمەد ئیلهامی ئەفەندی	۵۲۲۴_۰۱
۰۱	۰۳۲۱-ک	ناییب	لجە	محەمەد ئەفەندی	حاجی حەسەن ئەفەندی	۰۲۴۹_۴۸

گیل / ئیغل^{۴۲}

۶	۸۷۲۱-ک	ناییبی ئیغل	گیل/ ئیغل	ئەحمەد ئەفەندی	حەسیب ئەفەندی	۲۰۵۶_۰۲
۳	۰۱۳۱-ک	خزمەتکاری داد گای شەرعیی زۆر	گیل/ ئیغل	گولسەن ناغا	محەمەد شەوقی ئەفەندی	۳۶۰۱_۰۱
۳۱	۷۷۲۱-ک	ناییبی ئیغل	گیل/ ئیغل	ئەحمەد ئەفەندی	محەمەد حەسیب ئەفەندی	۰۲۵۱_۱۵

سیلقان^{۴۳}

۱۱	۲۰۳۱-ک	مودەرپرسی قولپ	سیلقان	مەلا یوسف ئەفەندی	عەبدولرەحمان حیلمی ئەفەندی	۱۹۷۳_۰۱
----	--------	----------------	--------	----------------------	----------------------------------	---------

قولپ^{۴۴}

۵	۴۹۲۱-ک	خزمەتکاری داد گای شەرعیی قولپ	قولپ	شیخ حەسەن ئەفەندی	محەمەد شەریف ئەفەندی	۰۹۳۰_۰۲
۱	۲۸۲۱-ک	هاجە	قولپ- بتلیس	محەمەد ئەفەندی	عەلی ئەفەندی	۰۲۵۱_۳۸

۴۲ قەزایەکی دیاربەکر بە دووری ۲۵ کیلۆمەتر، دانیشتووانەکە بە کوردیی زازاکی قسەدەکن.

۴۳ سیلقان یان فارقین، ناوی فارقین لە مەیافارقینەوه هاتوووە و یەکنیکە لە قەزاکانی دیاربەکر. ددەوتتە سەر ڕینگەیی دیاربەکر- سێرت. لە پوژناواو ناوچەیی نامەد و جەززییە و لە باشوور قەزای بسمەل و لە باکوور قەزای لجن و لە پوژھەلاتیش شارۆچکەیی ئەلیھین یە. ئەم قەزایە ۵۷ گوندی بەسەرھوویە.

۴۴ قولپ یان پاسوور یەکنیک لە قەزایەکانی دیاربەکر، ۷۲۱ کیلۆمەتر لە دیاربەکر دوورە و سنج ناحیە و پەنجا گوندی بەسەرھوویە.

هیزان^{٤٥}

٤	٠٧٢١-ر-	بەرپۆبەرى ئەیتامى هیزان	هیزان	-	خەلیل ئەفەندى	٠٩٥٢_٠١
٦	٠٦٩٢١-ك-	بەرپۆبەرى ئەیتامى موتكى	هیزان	شەمسەدین بەگ	محەمەد سەعید ئەفەندى	٠٩٥٦_٠١
٧	٠٨٦٢١-ك-	موفتیی هیزان	هیزان	خۆجەزادە محەمەد ئەفەندى	عەلبەرەزا ئەفەندى	١٩٤٠_٠٤
٨	٠٦٩٢١-ر-	مودەرپىسى هیزان	هیزان	خۆجەزادە ئەحمەد ئەفەندى	محەمەد ئەمین ئەفەندى	١٩٤١_٠٢

غەرزان^{٤٦}

٣	٠٣٩٢١-ك-	موفتیی غەرزان	غەرزان	عوومەر ئەفەندى	نەسروللا ئەفەندى	١٩٦٢_٠٢
---	----------	---------------	--------	----------------	------------------	---------

صەور^{٤٧}

٥	٠٤١٣١-ك-	موحزیری دادگای شەرعیی صەور	صەور	عەلى ئەفەندى	ئەحمەد جەمیل ئەفەندى	٢٠٧٣_٠١
---	----------	-------------------------------	------	--------------	-------------------------	---------

دیاربەکر

٠١	-	نایبى دێرك	دیاربەکر	ئەحمەد ئەفەندى	فەیزوللا ئەفەندى	٠٠٠٢_٠٢
٥٢	٠٣٩٢١-ك-	نایبى كورجای	دیاربەکر	رامز ئەفەندى	ئەحمەد جەمیل ئەفەندى	٠٨٧١_٠١
١١	٠٨٦٢١-ر-	بەرپۆبەرى ئەیتامى ئەپووه	دیاربەکر	ئیسماعیل ناغا	ئیسماعیل ئەفەندى	٠٩١٧_٠٣
٨١	٠٨٨٢١-ك-	کاتبى دادگای شەرعیى میسر	دیاربەکر	شیخ ئەحمەد ئەفەندى	محەمەد فاتیق ئەفەندى	٠٩١٧_٠٥
٩٤	٠١٧٢١-ك-	نایبى لجه	دیاربەکر	سەید ئەحمەد خلوصى ئەفەندى	مەسعود ئەفەندى	١١٥٩_٠٣
٤٤	٠٧٥٢١-ك- ٠٧١٣١ر	موفتیی دیاربەکر	دیاربەکر	یوسف ناغا	ئەحمەد حیلمی ئەفەندى	١٢٤٨_٠١
٣	-	سەرکاتبى دادگای شەرعیى یالۇفا	دیاربەکر	-	سلیمان ئەفەندى	٢٠٤٠_٠٢
٥٢	٠٤٧٢١-ك-	کاتبى دادگای شەرعیى دیاربەکر	دیاربەکر	خەیروللا ئەفەندى	زولفیقار ئەفەندى	٢٠٤٤_٠٣

٤٥ هیزان: تورک هیزان و کورد خیزان ی پین دەلین. قەزایەکی سەر بە شارى بتلیسه و له ساڵى ٦٣٩١ دا بۆتە قەزا و تەواوى خەڵکەکهى کوردن و ناوچهیهکی دەرڤینه و زانا و نووسەرى وهک بەدیعوژهمان سەعیدی کوردی و کەمال فەوزی و مەلا خەلیل سێرتی و سەلیمی سلیمان و زۆری تر خەڵکی ئەم ناوچهیهن.

٤٦ غەرزان هەرئیمکی فراوانه و ناوی رووبار و دەشتیشه و سەر بە قەزای قورتالانی شارى سێرتە.

٤٧ ستەور یان ستەورئ کە بە تورکی سافوری پیندەلین، یەکیک له قەزایەکانی پارێزگەى ماردینه و ٧٤ کیلۆمەتر له ناوئندى ماردینهوه دووره و سێ ناحیه و ٣٣ گوندی بەسەرهبه، دانیشتونانی کورد و ئاشوورین.

۸	۰۰۳۱-ر	نایبى هانى	دياربه كر	عومەر ئە فەندى	محەمەد صابر ئە فەندى	۲۰۵۸_۰۲
۰۱	۰۸۲۱ك- ۲۳۳۱ر	كاتىبى زابىتى داد گای شەرعىي دياربه كر	دياربه كر	شېخ ئە حمەد ئە فەندى	يوسف نه حبيب ئە فەندى	۲۰۶۱_۰۱
۴	۳۰۳۱ك-	موحزىرى داد گای شەرعىي سليقان	دياربه كر	عومەر ئاغا	محەمەد سه عید ئە فەندى	۲۰۸۷_۰۳
۱۱	۶۸۲۱ك-	موقتىبى دياربه كر	دياربه كر	سەید عەبدولغەنى ئە فەندى	ئىبراھىم ئە فەندى	۲۲۸۷_۰۱
۴۱	۴۶۲۱ك-	موسەویدى موقتىبى دياربه كر	دياربه كر	يوسف زيا ئە فەندى	مەحمود ئە فەندى	۲۲۸۸_۰۲
۲۲	۹۹۲۱ك-	موقتىبى بە شىرى	دياربه كر	حوسین حوسنى ئە فەندى	محیە دین ئە فەندى	۲۲۸۹_۰۲
۷	۰۰۳۱- ۱۳۳۱ك	موحزىرى داد گای شەرعىي دىفریغى	دياربه كر	ئە حمەد حەمدى ئە فەندى	محەمەد سه عید ئە فەندى	۲۴۲۷_۰۳
۹	۴۳۲۱ك-	نایبى ئاچە داغ	دياربه كر	موسا ئە فەندى	محەمەد سه عید ئە فەندى	۲۸۰۱_۰۱
۰۲	۷۷۲۱- ۶۳۳۱ر	مودەرپىسى قەلاى سولتان	دياربه كر	ساق ئە فەندى	محەمەد ئە جاتى ئە فەندى	۳۰۰۲_۰۱
۵۱	۱۸۲۱ك-	موقتىبى صەور	دياربه كر	حوسین سالىح ئە فەندى	محەمەد سالىح ئە فەندى	۵۲۸۸_۰۲

چېرمىك^{۴۸}

۹۱	۰۰۳۱ك-	قازى شاربازىر	چېرمىك	حوسین ئە فەندى	ئە حمەد فەمى ئە فەندى	۱۱۳۶_۰۱
۸	۱۰۳۱ك-	كاتىبى داد گای شەرعىي دياربه كر	چېرمىك	حاجى يوسف ئە فەندى	مستەفا نەدیم ئە فەندى	۲۰۶۵_۰۲
۶	۱۸۲۱ر-	مودەرپىسى ئەرغەنى	چېرمىك	حاجى ئىبراھىم ئاغا	مستەفا وەسفى ئە فەندى	۲۰۹۴_۰۲

گەنج / گىنج^{۴۹}

۵	۲۹۲۱ك-	نایبى ناحیەى ئالاگۆز	گەنج	عەلى حىلمى ئە فەندى	شەوكت ئە فەندى	۰۶۴۳_۰۳
۴	۱۰۳۱ك-	كاتىبى داد گای شەرعىي گەنج	گەنج	عەبدولكەرىم ئە فەندى	عەبدوللا ئە فەندى	۰۸۸۷_۰۱

۴۸ قەزایەكە سەر بە شارى دياربه كر. له ساڵى ۲۰۲ دانىشتوانەكەى بىست هەزار كەس بوو.
 ۴۹ قەزایەكە سەر بە پارێزگەى چەولېگ (بىنگۆل) و كەوتۆتە باشورى رۆژەلاتى شاره كە.

٦	٧٠٣١-ك-	كاتیبی دادگای شه‌رعیی سنجاقی گهنج	گهنج	گهنه‌ی ناغا	تاتار ناغا	٠٩٦٣_٠١
٤	٥٠٣١-ك-	ئۆده‌جی دادگای شه‌رعیی سنجاقی گهنج	گهنج	-	یوسف ناغا	٠٩٦٤_٠١
٠١	٣٩٢١-ك-	موفتیی گهنج	گهنج	حاجی مه‌مه‌د حه‌مدی ئه‌ فه‌ندی	حه‌سه‌ن نه‌قی ئه‌ فه‌ندی	١٩٦٤_٠١

چه‌به‌قچوور^{٥٠}

٦	٤٧٢١-ك-	موده‌پرسی چه‌به‌قچوور	چه‌به‌قچوور	مه‌لا مه‌مه‌د ئه‌ فه‌ندی	ئه‌ حمه‌د ئه‌ فه‌ندی	٠٩٤٠_٠١
٤١	٧٧٢١-ر-	موفتیی چه‌به‌قچوور	چه‌به‌قچوور	سه‌ید مه‌مه‌د ئه‌ فه‌ندی	شه‌هابه‌دین ئه‌ فه‌ندی	١٩٦٩_٠٢

قارتۆ^{٥١}

٤	٨٩٢١-ك	موحزیری دادگای شه‌رعیی قارتۆ	قارتۆ	مه‌مه‌د ناغا	روشدی ئه‌ فه‌ندی	٠٩٢٧_٠٣
٢	٢٩٢١-ر-	موفتیی قارتۆ	قارتۆ	-	خالی‌د ئه‌ فه‌ندی	١٩٨٤_٠١

کیغی^{٥٢}

٣	٢٨٢١-ر-	موفتیی کیغی	کیغی	ساری قازیزاده خه‌لیل ئه‌ فه‌ندی	حاجی مه‌مه‌د نوره‌دین ئه‌ فه‌ندی	٥٣٨٤_٠١
---	---------	-------------	------	------------------------------------	-------------------------------------	---------

بتلیس

٥	٧٦٢١-ك-	خه‌مه‌تکاری دادگای شه‌رعیی گه‌لاته	بتلیس	حوسین ئه‌ فه‌ندی	مه‌مه‌د ره‌شید ئه‌ فه‌ندی	٠٦٢٠_٠٢
٩	٩٥٢١-ر-	نایب‌ی موتکی	بتلیس	قازیزاده عه‌بدولعه‌زیز ئه‌ فه‌ندی	مه‌مه‌د ئه‌ مین ئه‌ فه‌ندی	٠٨٧٣_٠١
٦١	٥٩٢١-ك-	نایب‌ی موتکی	بتلیس	شیخ فازل ئه‌ فه‌ندی	جه‌لاله‌دین ئه‌ فه‌ندی	٠٨٨٣_٠١

٥٠ چه‌به‌قچوور ناوی کۆنی پارێزگای بنگۆلی ئیستانیه‌.

٥١ قارتۆ یان گه‌مگه‌م، قه‌زایه‌که‌ سه‌ر به‌ شاری مووشه‌، له‌ باکووره‌ده‌ ئه‌رزهرۆم، له‌ رۆژناه‌وه‌ چه‌ولیگه‌، له‌ رۆژه‌لاه‌وه‌ کۆپ (بولانک) و له‌ باشووره‌ده‌ چیای شه‌رفه‌دین هه‌یه‌. سه‌ن ناحیه‌ و ٣٩ گوندی به‌سه‌روه‌یه‌.

٥٢ کیغی قه‌زایه‌کی شاری بنگۆله‌ و ٥٧ کیلۆمه‌تر له‌ ناوه‌ندی شاره‌که‌ دووره‌. له‌ بیسته‌کانی سه‌ده‌ی رابردوودا سه‌ر به‌ شاری ئه‌رزنجان بووه‌ و دواتر خراوته‌ سه‌ر شاری بنگۆل و ئیستا ژماره‌ی دانیشتوانی سه‌رووی پینچ هه‌زار که‌سه‌ و ٨٢ گوندی به‌سه‌روه‌یه‌.

۷	۸۷۲۱-ك	نایبی نوردین	بتلیس	مەلا عیسا ئە فەندی	مستەفا عاصم ئە فەندی	۰۸۹۰_۰۵
۵	۷۸۲۱-ك	نایبی ئەزاكپور	بتلیس	سەید محەمەد فازل	شەمسەدین ئە فەندی	۰۸۹۲_۰۳
۴	۹۰۳۱-ك	کاتبی دادگای شەرعیی سەنجاقتی گەنج	بتلیس	وەلی ئاغا	محەمەد شەفیق ئە فەندی	۰۸۹۹_۰۶
۶	۱۸۲۱-ك	موسەوویدی موفتیی بتلیس	بتلیس	مەلا عەلی ئە فەندی	ئەحمەد حەمدی ئە فەندی	۰۹۰۲_۰۱
۴	۰۸۲۱-ك	مودەرپسی بتلیس	بتلیس	عەزیز ئاغا	محەمەد حوسین ئە فەندی	۰۹۰۳_۰۲
۴	۱۸۲۱-ك	مودەرپسی بتلیس	بتلیس	سەید محەمەد ئە فەندی	عەبدوڵلا ئە فەندی	۰۹۰۴_۰۱
۵	۰۹۲۱-ك	کاتبی دادگای شەرعیی بتلیس	بتلیس	حاجی ئەحمەد ئە فەندی	عەبدوڵرەحمان ئە فەندی	۰۹۰۵_۰۱
۳	۷۰۳۱-ك	کاتبی دادگای شەرعیی بتلیس	بتلیس	حاجی سەعید ئە فەندی	عەبدوڵرەحمان محەمەد ئە فەندی	۰۹۰۶_۰۱
۴	۰۴۰۳۱-ك	کاتبی دادگای شەرعیی بتلیس	بتلیس	شیخ هەمزە ئە فەندی	یەحیا حەقق ئە فەندی	۰۹۰۷_۰۲
۴	۷۰۳۱-ك	موحزیری دادگای شەرعیی بتلیس	بتلیس	حاجی عەبدوڵلا ئە فەندی	ئیبیراهیم خەلیل ئە فەندی	۰۹۰۸_۰۳
۵	۶۰۳۱-ر	موحزیری دادگای شەرعیی بتلیس	بتلیس	حاجی عوسمان ئاغا	قاسم ئاغا	۰۹۰۹_۰۱
۴	۱۸۲۱-ك	کاتبی دادگای شەرعیی شیرفان	بتلیس	حاجی عەبدوڵلا ئە فەندی	عیسا ئە فەندی	۰۹۱۳_۰۱
۵	۰۹۸۲۱-ك	کاتبی دادگای شەرعیی پەروار	بتلیس	شیخ شەعبان ئە فەندی	رەجەب ئە فەندی	۰۹۲۲_۰۲
۸	۳۷۲۱-ك	بەرپۆهەبری ئەیتامی قارتۆ	بتلیس	شیخ عەبولغەنی ئە فەندی	محەمەد عارف ئە فەندی	۰۹۲۵_۰۱
۵	۰۰۳۱-ك	کاتبی دووهمی دادگای شەرعیی قولپ	بتلیس	رەشید ئاغا	محەمەد رۆشدی ئە فەندی	۰۹۲۸_۰۱
۳	۲۰۳۱-ك	باشکاتبی دادگای شەرعیی مەلازگرد	بتلیس	حاجی قاسم ئە فەندی	عەبدوڵحەمید وہیبی ئە فەندی	۰۹۴۱_۰۱
۵	۲۰۳۱-ر	مودەرپسی مەلازگرد	بتلیس	مەلا خەتیبزادە سەلیمان ئە فەندی	عوسمان ئە فەندی	۰۹۴۷_۰۳

٦	٩٠٣١-ك	كاتیبی دادگای شەرعیی موتکی	بتلیس	ئەحمەد ئاغا	محەمەد شەوکت ئەفەندی	٠٩٥٧_٠١
٦	٩٨٢١-ك	موحزیری دادگای شەرعیی موتکی	بتلیس	شەمسەدین بەگ	فەتاح عەونی بەگ	٠٩٥٨_٠١
٧	٤٧٢١-ك	بەرپۆبەری ئەیتامی دادگای شەرعیی سەنجاقتی گەنج	بتلیس	پۆلاد ئاغا	ئیسماعیل حەقتی ئەفەندی	٠٩٦٠_٠١
٣١	٢٩٢١-ك	موفتیی بتلیس	بتلیس	سەید عەبدوڵلا ئەفەندی	سەید عەبدولمەجید ئەفەندی	١٩٣٢_٠١
٠١	٢٩٢١-ر	موسەویدی موفتیی بتلیس	بتلیس	شێخ محەمەد ئەفەندی	سەعید ئەفەندی	١٩٣٤_٠٣
٣٢	٢٠٣١-ك	موفتیی ئەخلات	بتلیس	خەلیل ئەفەندی	عەبدوڵغەنی ئەفەندی	١٩٣٩_٠١
٧٣	٤٠٣١-ر	مودەرپسی موتکی	بتلیس	عەبدوڵحەمید ئەفەندی	محەمەد مەحفوز ئەفەندی	١٩٤٢_٠٥
١٥	٩٦٢١-ك	ناییبی عادلچەواز	بتلیس	عەبدوڵعەزیز ئەفەندی	ئەحمەد فائیق ئەفەندی	٣٠٦٨_٠١
٣	٠٥٢١ ١٢٣١ر	ناییبی هەکاری	بتلیس	خەتیبزادە عەبدوڵلا ئەفەندی	ئیسماعیل حەقتی ئەفەندی	٣٠٦٩_٠١
٥١	٣٨٢١-ر	باشکاتیبی دادگای شەرعیی هیزان	بتلیس	ئەحمەد ئەفەندی	مەلا عەبدولمەجید ئەفەندی	٣٢٨١_٠١
٢	-	موفتیی حەرپان	بتلیس	-	مستەفا سیرپی ئەفەندی	٥٣٥٠_٠١
٨	٠٩٢١ر ١٣٣١ر	باشکاتیبی دادگای شەرعیی موتکی	بتلیس	مەلا عەلی	سالح فەوزی ئەفەندی	٥٤٠٤_٠١
٤١	٤٨٢١-ك	مامۆستای خوێندنەوه و نووسینی قوتابخانە	بتلیس	مەلا عەبدوڵعەزیز ئەفەندی	عەبدوڵقادر قەدری ئەفەندی	٠٢٥١_٣٦

ئەخلاق ۵۳

۹	۰۸۲۱-ك-	نائبىي ناحىيە مسك	ئەخلاق	شىخ مەحمود ئەفەندى	عوسمان نوورى ئەفەندى	۰۸۸۸_۰۴
-	۰۸۲۱-ك-	بەرپۆبەرى ئەيتامى ئەخلاق	ئەخلاق	شىخ مەحمود ئەفەندى	عوسمان نوورى ئەفەندى	۰۹۴۹_۰۱
۴	۰۸۸۲۱-ك-	كاتىبى دادگاي شەرىئى ئەخلاق	ئەخلاق	حاجى تىمور ئەفەندى	حەسەن تەھسىن ئەفەندى	۰۹۵۰_۰۱
۴	۰۴۸۲۱-ك-	موزىرى دادگاي شەرىئى ئەخلاق	ئەخلاق	ئەحمەد ئاغا	مستەفا ۋەسفى ئەفەندى	۰۹۵۱_۰۱
۴	۰۸۰۳۱-ك-	كاتىبى دادگاي شەرىئى سىناق گەنج	ئەخلاق	يوسف چاوش	ئىبراھىم حەققى ئەفەندى	۰۹۶۲_۰۱
۹	۰۲۴۲۱-	موفتىي وان	ئەخلاق	سادق ئەفەندى	حوسىن حوسنى ئەفەندى	۳۰۷۱_۰۲
۴	۰۵۰۳۱-ك-	بەرپۆبەرى ئەيتامى ئەرجىش	ئەخلاق	سولتان ئاغا	حوسىن حىلمى ئەفەندى	۳۱۰۳_۰۱

ئەردىش ۵۴

۷	۰۷۹۲۱-ك-	نائبىي مەركەزى وان	ئەردىش	حاجى مەزمە ئەفەندى	مەھمەد عىزەت ئەفەندى	۰۲۷۷_۰۲
۶۱	۰۵۸۲۱	موفتىي ئەردىش	ئەردىش	خوجە حوسىن ئەفەندى	نەجمەدىن ئەفەندى	۲۷۷۳_۰۲

دەرسىم

۲	۰۷۵۲۱- ۰۸۲۳۱	مودەرىسى گەرۆك	دەرسىم	عەلى ئەفەندى	ئىسماعىل ئەفەندى	۰۳۳۶_۰۱
۷	۰۶۰۳۱-ك-	موزىرى دادگاي شەرىئى دەرسىم	دەرسىم	ئەمىن ئاغا	جەمال ئەفەندى	۲۹۰۵_۰۱

۵۳ ئەخلاق بىان خەلات: قەزايەكە سەر بە شارى بىتلىس و كەوتۆتە باكوروى رۇژئاۋاي دەرياچەى وانە، دوو ناحىيە و ۶۲ گوندى بەسەرەۋىيە. شارىكى كەفتارە و گەلىك شوئەۋارى مېژۋىيى لىن ھەن، وپراى ئەۋەش گەلىك زاناي كوردى لىن ھەلگەۋتوون. ۵۴ ئەردىش كە بە توركى ئەرجىش ى پېدەلېن، يەككە لە قەزاكانى پارىزگاي (وان) بە دوورى سەد كېلۋەمتەر، لە رۇژئاۋاۋە گەلى ۵ زىلان و لە باشوورەۋە گۇلا وانە. پىش راپەرىنەكەى ئاگرى، ئەردىش سەر بە ئاگرى بوۋە. دوو ناحىيە و ۵۸ گوندى بەسەرەۋىيە. ۵.

ئۇفاجك^{۵۵}

۴	۵۹۲۱-ك-	كاتىبى دادگاى شەرىعىي ئۇفاجك	ئۇفاجك	حوسىن ئاغا	دورسون ئەفەندى	۲۸۹۲_۰۱
۴	۲۰۳۱-ك-	موحزىرى دادگاى شەرىعىي ئۇفاجك	ئۇفاجك	يوسف ئاغا	خدر ئەفەندى	۲۸۹۵_۰۱

مازگرد^{۵۶}

۴	۱۹۲۱-ك-	كاتىبى دادگاى شەرىعىي مازگرد	مازگرد ^{۵۷}	عوسمان ئاغا	محەمەد رەئوف ئەفەندى	۲۸۶۷_۰۱
۴	۵۷۲۱-ر-	بەرپۆبەرى ئەيتامى مازگرد	مازگرد	عەلى ئاغا	خدر ئەفەندى	۲۸۶۸_۰۲

گەمىشگەزەك^{۵۸}

۱۲	۱۸۲۱-ك-	خزمەتكارى دائىرەى مەشېخەت	گەمىشگەزەك	سلىمان ئەفەندى	ئەحمەد روشدى ئەفەندى	۰۳۵۵_۰۱
۶۲	۷۶۲۱-ك-	كاتىبى مەحفەلى شەرىعىيەت	گەمىشگەزەك	مستەفا ئەفەندى (يەكېك لە زانايان)	نافز مستەفا حەزمى ئەفەندى	۰۳۹۰_۰۲
۰۳	۷۶۲۱-ك- ۰۳۳۱ر	نائىبى مەعمورەتولعەزىز	گەمىشگەزەك	خۇجەزادە شېخ عەلى ئەفەندى	بەكر سەدى ئەفەندى	۰۹۸۷_۰۱
۵	۹۹۲۱-ك-	كاتىبى سەھزادە ئىمارەت	گەمىشگەزەك	ئەمىن مەلا	سلىمان ئەفەندى	۱۱۴۷_۰۳

شىرقان^{۵۹}

۴۳	۹۵۲۱- ۸۲۳۱	ئەندامى ئەنجومەنى تەدقىقات	شىرقان	حاجى محەمەد ئەفەندى	محەمەد خالص ئەفەندى	۰۱۳۵_۰۱
----	---------------	-------------------------------	--------	------------------------	------------------------	---------

۵۵ ئۇفاجك: كورد پولور يان پولورى پىندىلېن، يەكېككە لە قەزايەكانى پارىزگەى دەرسىم. ۰۲
۵۶ مېزگر يان مازگېرد يان مازگېرد: بە توركى مازگرتى پىن دەلېن، يەكېككە لە قەزايەكانى شارى دەرسىمە، زۆرەى زۆرى خەلكەكەى كوردى كورمانجن و ھەندېكىش لە بەشى باكوروى شاردەكە كوردى زازان. سى ناح۳۱يە و ۶۷ گوند سەر بەم قەزايەن.

۵۷ مېزگر يان مازگېرد يان مازگېرد: بە توركى مازگرتى پىن دەلېن، يەكېككە لە قەزايەكانى شارى دەرسىمە، زۆرەى زۆرى خەلكەكەى كوردى كورمانجن و ھەندېكىش لە بەشى باكوروى شاردەكە كوردى زازان. سى ناح۳۱يە و ۶۷ گوند سەر بەم قەزايەن.

۵۸ ئەم قەزايە سەر بە شارى دېرسىمە و بە سنوور دەكەوئىتە نېو سنوورى خاكى كوردان، شەرەفخانېش باسى لېودەدەكات، بەلام دواى ئەرمەنىيەكان توركماني زياتر لى نېشتەجى بوونە، بۆيە ئېمەش لە كۆى ھەژدە كەسى لەدايكبورى ئەم قەزايە، تەنبا چوارمان بە نمونە نووسىون.

۵۹ شىرقان يان شىروان يان كوفرە، قەزايەكى سەر بە شارى سېرتە.

۱۱۷۲_۰۱	حاجى عەبدولمەجىد ئە فەندى	سليمان ئە فەندى	شيرقان	مامۆستاي زمانى فارسى له دارولخيلافه تولعالييه	۳۶۲۱-ك-۳
۱۹۵۶_۰۱	حوسين ئە فەندى	رەسوول ئە فەندى	شيرقان	مودەپپىسى يەروارى	۵۸۲۱-ر-۴
۱۹۷۸_۰۲	عيسا ئە فەندى	رەسوول ئە فەندى	شيرقان	قازىي ساسمۇن	۱۹۲۱-ك-۳۱
۳۳۹۹_۰۱	يوسف زىيائەدين ئە فەندى	عەبدولرەحمان سامى ئە فەندى	شيرقان	مامۆستاي دەرسىيژ له فاتح	۱۶۲۱-۶۱ ۱۳۳۱ر
۰۲۴۹_۳۰	ئىبراھىم ئە فەندى	؟	شيرقان	نائىبى شيرقان	؟

ئەروھ^{۶۰}

۰۹۱۹_۰۴	عيسا ئاغا	عەبدوللا ئە فەندى	ئەروھ	ئۆدەجى دادگاى شەرعىي ئەروھ	۰۹۲۱-ك-۴
---------	-----------	-------------------	-------	----------------------------	----------

مەدینە^{۶۱}

۱۷۴۴_۰۱	سەيد ئىسماعىل ئە فەندى	سەيد جەغفەر ئە فەندى	مەدینە	نائىبى غورون	۸۷۲۱-ك-۶
---------	------------------------	----------------------	--------	--------------	----------

بەشىرى^{۶۲}

۲۰۹۰_۰۱	يوسف سدى ئە فەندى	مەلا عەلى ئە فەندى	بەشىرى	مودەپپىسى بەشىرى	۲۰۳۱-ك-۳۱
---------	-------------------	--------------------	--------	------------------	-----------

ویرانشار^{۶۳}

۲۲۹۸_۰۲	ئىبراھىم ئە فەندى	-	ویرانشار	موفتىي ویرانشار	۷۲۹۱-ك-۹۸۲۱ز
---------	-------------------	---	----------	-----------------	--------------

مووش^{۶۴}

۰۸۹۷_۰۱	عەلیرەزا ئە فەندى	ئىبراھىم ئە فەندى	مووش	كاتىبى دووھى دادگاى شەرعىي مووش	۰۰۳۱-ر-۹
---------	-------------------	-------------------	------	---------------------------------	----------

۶۰ ئەروھ يان بە كوردى (دەي)، قەزايەكى سەر بە شارى سېرتە، لە بەشى رۆژھەلاتىدا شارى شرناخە و لە باكووریدا پەروايرىيە. ۳۵ كىلۆمەتر لە ناوھەندى سېرتەو دوورە. لە سالى ۶۱۰۲ ژمارەى دانىشتوانەكەى نزيكەى بيست ھەزار كەس بوو. ۶۱ ھەندى لە زاناينى كورد لە مەككە و مەدینە لەدايك بوون، لەنۆ دۆسيەى مەدینەدا تەنيا سەيد ئىسماعىل بەرزنجيمان ناسيپووە.

۶۲ بەشىر كە بە كوردىيەكەى قوبىن ي پىدەلېن قەزايەكى پارىزگاى باتمانە و ئىستا لەگەل شارەكە تىكەل بۆتەو.

۶۳ يەك لە قەزايەكانى ئورفايە و تورك پىي دەلېن قېران شەھر، ئەم قەزايە لە رۆژئاواو بە دوورى نەو دە كىلۆمەتر شارى ئورفايە و لە رۆژھەلاتدا بە دوورى ۵۹ كىلۆمەتر شارى ماردىن و لە باكوورەو بە دوورى ۱۹ كىلۆمەتر شارى دياربەكر و لە رۆژھەلاتدا جەيلانپنار لەسەر سنوورى سوورياهەلكەوتووە.

۶۴ مووش ئىستا پارىزگاىكى توركبايە و كەوتۆتە نېوان دياربەكر، بنگۆل، بتلىس و ئەرزەپۆم، زۆربەى ھەرە زۆرى دانىشتوانەكەى كوردن، تەنيا قەزايە حىكۆى نەبى عەرەبىن. بۆيە زاناينى ئەو قەزايەمان نەخستەن نۆ باسەكەمان.

٤	٩٧٢١-ك-	كاتیبی دووهمی دادگای شەرعیی مووش	مووش	محەمەد ئەفەندی	محەمەد رەشید ئەفەندی	٠٩٢١_٠٢
٧	٩٠٣١-ك-	موقەبیدی دادگای شەرعیی فارتۆ	مووش	حوسێن حوسنی ئاغا	محەمەد نادر ئەفەندی	٠٩٢٦_٠٤
٦	٤٠٣١-ك-	كاتیبی دادگای شەرعیی قولب	مووش	خالید ئەفەندی	محەمەد کامل ئەفەندی	٠٩٢٩_٠٢
٣	٠٩٢١-ك-	بەرپۆبەری ئەیتام	مووش	عەلی ئاغا	عەبدوڵکەریم حیلمی ئەفەندی	٠٩٣١_٠١
٤	٨٩٢١-ك-	موقەبیدی دادگای شەرعیی مووش	مووش	ئەسکەندەر ئەفەندی	یوسف ئەفەندی	٠٩٣٢_٠٢
٦	٩٩٢١-ك-	موحزیری دادگای شەرعیی مووش	مووش	تاهیر ئەفەندی	محەمەد سۆفی ئەفەندی	٠٩٣٣_٠١
٥	٥٠٣١-ك-	موحزیری دادگای شەرعیی مووش	مووش	زەفەر ئاغا	میرزا ئەفەندی	٠٩٣٤_٠٣
٤	٨٩٢١-ك-	موقەبیدی دادگای شەرعیی بولانق	مووش	یەعقوب ئەفەندی	محەمەد تۆفیق ئەفەندی	٠٩٣٨_٠٢
٦	٥٩٢١-ك-	بەرپۆبەری ئەیتامی مەلازگرد	مووش	یەعقوب ئاغا	یوسف ئەفەندی	٠٩٤٢_٠٢
٣	٣٩٢١-ك-	كاتیبی دادگای شەرعیی مەلازگرد	مووش	عومەر ئاغا	عوسمان نووری ئەفەندی	٠٩٤٣_٠٢
٩	٣٠٣١-ك-	موحزیری دادگای شەرعیی مەلازگرد	مووش	تاهیر ئاغا	محیەدین ئەفەندی	٠٩٤٤_٠٣
٥١	٠٧٢١-ر-	مودەرپسی مەلازگرد	مووش	مودەرپس جەعفەر ئەفەندی	یوسف زیا ئەفەندی	٠٩٤٥_٠١
٧	٢٩٢١-ر	مودەرپسی مەلازگرد	مووش	فەتحوڵلا ئەفەندی	فەهیم فەهمی ئەفەندی	٠٩٤٦_٠١
٨	١٦٢١-ك-	مودەرپسی گەنج	مووش	مەلا دەرویش ئەفەندی	ئەحمەد ئەفەندی	١٩٦٥_٠١
٧	٠٩٢١-ر	مودەرپسی مووش	مووش	مەلا مەولوود ئەفەندی	خەلیل ئەفەندی	١٩٧٤_٠١
٢٢	٨٤٢١- ٢٣٣١-ر	موفتیی مووش	مووش	عەبدوڵلا ئەفەندی	محەمەد حەمدی ئەفەندی	١٩٧٤_٠٢
٣	٦٩٢١-ك-	مودەرپس	مووش	شیخ عەبدوڵلا ئەفەندی	موفتیزادە حەسەن کامل ئەفەندی	٠٢٥١_٣٥

سېرت

۳۲	۷۶۲۱-ك-	نائبى غەرزان	سېرت	حاجى عومەر ئەفەندى	ئىبراھىم ئەفەندى	۰۸۷۷_۰۲
۴۱	۱۶۲۱-ك-	موفتى سېرت	سېرت	قازىبى ھەسەن ئەفەندى	ئەحمەد توفىق ئەفەندى	۰۸۸۰_۰۱
۶	۷۹۲۱-ك-	نائبى فەندك	سېرت	ھەيدەر ئاغا	ھەسەن ھوسنى ئەفەندى	۰۸۸۹_۰۴
۴	۱۹۲۱-ك-	نائبى سېرت	سېرت	حاجى ەبدوﻻﻻ ئەفەندى	ھوسىن نائىل ئەفەندى	۰۸۹۴_۰۳
۳	۰۰۳۱-ك-	باشكاتبى دادگاي شەرىعى ئەروھ	سېرت	خەلە فزادە سەيفەدىن ئەفەندى	مەھمەد بەھجەت ئەفەندى	۰۸۹۵_۰۲
۰۱	۴۸۲۱-ك-	موفتى شىرقان	سېرت	سەيد عوسمان ئەفەندى	ھامد ھەمدى ئەفەندى	۰۹۰۰_۰۱
۸	۹۹۲۱-ك-	باشكاتبى دادگاي شەرىعى ئەروھ	سېرت	حاجى ەبدوﻟرەزاق ئەفەندى	خەلىل ئەفەندى	۰۹۱۰_۰۲
۹	۴۸۲۱-ك-	بەپۈتەبەرى ئەھتەمى شىرقان	سېرت	شىخ سەلىمان ئەفەندى	ئەحمەد خەلوسى ئەفەندى	۰۹۱۱_۰۲
۴	۲۰۳۱-ك-	كاتبى دادگاي شەرىعى شىرقان	سېرت	ئىسماعىل ھەقى ئەفەندى	ەبدوﻟغەنى ئەفەندى	۰۹۱۴_۰۱
۶	۹۹۲۱-ك-	موقەببەدى دادگاي شەرىعى شىرقان	سېرت	ھوسىن ئادەم ئەفەندى	ەبدوﻟرەھمان ھەسەب ئەفەندى	۰۹۱۵_۰۱
۶	۷۰۳۱-ك-	كاتبى دادگاي شەرىعى ئەروھ	سېرت	مەلا ئەھمەد ئەفەندى	مەھمەد ھىلمى ئەفەندى	۰۹۱۸_۰۳
۵	۴۰۳۱-ك-	كاتبى دادگاي شەرىعى پەرۋارى	سېرت	حاجى ەبدوﻟفەتاح ئەفەندى	ەبدوﻟواھىد ھەمدى ئەفەندى	۰۹۲۳_۰۲
۶	۸۹۲۱-ك-	مۇھزىرى دادگاي شەرىعى پەرۋارى	سېرت	مەھموود ئەفەندى	ھەسەن ھوسنى ئەفەندى	۰۹۲۴_۰۳
۵	۶۹۲۱-ك-	كاتبى دوۋەمى دادگاي شەرىعى سامسۇن	سېرت	خۇجە ەبدوﻟعەزىز ئەفەندى	بايەزىد ئەفەندى	۰۹۳۷_۰۲
۴	۳۸۲۱-ك-	كاتبى دادگاي شەرىعى سېرت	سېرت	حاجى ەلى ئەفەندى	ئەھمەد ھىلمى ئەفەندى	۰۹۵۳_۰۱

٤	١٠٩٢١-ك	موزيرى دادگاي شهرعيي سيټ	سيټ	بورهاندين ته فهندي	نوروى ته فهندي	٠٩٥٤_٠١
٥	١٤٩٢١-ك	ټوډه جى دادگاي شهرعيي سيټ	سيټ	محمد ته فهندي	عيسا ته فهندي	٠٩٥٥_٠١
٧	١٣٩٢١-ك	بهړيوه بهرى تهيتامى غهزان	سيټ	مه لا ته محمد	عبدالقادار فهيمى ته فهندي	٠٩٦٥_٠١
٤	١٠٣١-ك	باشكاتبى دادگاي شهرعيي غهزان	سيټ	حاجى ئيبراهيم ته فهندي	سالخ زيهنى ته فهندي	٠٩٦٦_٠١
٨٢	٣٠٣١- ١٣٣١-ر	قازبى سلاحيه	سيټ	حاجى محمد سادق ته فهندي	مسته فا ته فهندي	١٠١٣_٠٢
-	١٦٢١-ك	موفتبي سيټ	سيټ	قازبى حهسن ته فهندي	ته محمد توفيق ته فهندي	١٠٦٦_٠١
٢	٥٨٢١-	موفتبي سيټ	سيټ	حاجى محمد ته فهندي	خليل خولقى ته فهندي	١٩٤٢_٠٣
٢	٥٧٢١-	موده ريسى سيټ	سيټ	-	حاميد ته فهندي	١٩٤٤_٠٢
٨	١٣٩٢١-ك	موفتبي نه روح	سيټ	مه لا عبدالمله جيد ته فهندي	محيه دين ته فهندي	١٩٥١_٠٢
٨	١٩٩٢١-ك	موفتبي شيرقان	سيټ	حاجى حوسين ته فهندي	عبدالرهحمان حسيب ته فهندي	١٩٥٩_٠١
٠٣	٣٨٢١-ك	موفتبي مه حمودى	سيټ	مه لازاده حاجى ته محمد ته فهندي	عوسمان ته فهندي	٢٧٨٩_٠١
٢١	٣٨٢١-ك	موفتبي شرناخ	سيټ	شيخ خليل ته فهندي	شيخ عبدالعهزيز ته فهندي	٥٢٣٩_٠١
١	١٩٩٢١ ك	له زانايانى سيټ	سيټ	عبدالمله جيد ناغا	مسته فالوتفى ته فهندي	٥٦٢٨_٠١

ماردين

٥	١٠٤٢١-ك ٨١٣١	نائيبى موسل	ماردين	عومر شوقى ته فهندي	يوسف سدقى ته فهندي	٠١٦٢_٠٤
٣	٥٥٥٢١-ك	له پايه كاني حه رهمه بين	ماردين	سهيد شيخ ته محمد حه مدلى ته فهندي	عبدالغفور ته فهندي	٠٩٢٣_٠١
٧	٨٠٣١-ك	كاتبى دادگاي شهرعيي جهزيره	ماردين	ته يوب سهبرى ته فهندي	حوسين حوسنى ته فهندي	١٢٠٨_٠١

۲۴	۲۷۲۱-ك-	ناثیبي نسیین	ماردین	محەمەد موخلیص ئەفەندی	بەکر ئەفەندی	۱۳۴۰_۰۱
۳۱	۱۶۲۱-ك-	ناثیبي ئەروھ	ماردین	محەمەد مەسوود ئەفەندی	عەبدولوەھاب ئەفەندی	۲۰۲۱_۰۱
۶	۵۶۲۱-ك-	موفتیبي بەشیری	ماردین	فەیزوللا ئەفەندی	عەبدولکەریم ئەفەندی	۲۰۳۱_۰۲
۴	۸۵۲۱-ك- ۹۲۳۱ر	مودەرېسی ماردین	ماردین	مەلا ئەحمەد ئەفەندی	عەبدولغەنی ئەفەندی	۲۰۳۹_۰۱
۷۳	۳۶۲۱-ك-	کاتبی دادگای شەرعیی ماردین	ماردین	حاجی یونس ئەفەندی	مەحموود موخلیص ئەفەندی	۲۰۴۵_۰۲
۴	۸۷۲۱-ك-	ناثیبي کەربۆران	ماردین	محەمەد عاکف ئەفەندی	عەبدولرەزاق ئەفەندی	۲۰۵۱_۰۱
۷۲	۶۸۲۱-ك-	ناثیبي جزیره	ماردین	عەبدولخەلیل ئەفەندی	تاهیر ئەفەندی	۲۰۵۴_۰۳
۵	۰۷۲۱-ك-	ناثیبي حەسەنکیف و میدیات	ماردین	موسا (؟) ئەفەندی	محەمەد عیزەت ئەفەندی	۲۰۵۵_۰۱
۷	۲۵۲۱-ك-	کاتب زابتی دادگا	ماردین	حاجی مستەفا ئەفەندی	قاسم ئەفەندی	۲۰۶۳_۰۱
۷	۷۸۲۱-ك-	بەرپۆبەری ئەیتامی عونیه	ماردین	ئەحمەد ئاغا	شەوقی ئەفەندی	۲۰۷۲_۰۱
۴۳	۹۹۲۱-ر-	باشکاتبی دادگای شەرعیی میدیات	ماردین	شیخ ئیسماعیل ئەفەندی	عەبدولرەزاق ئەفەندی	۲۰۷۵_۰۱
۰۱	۷۹۲۱-ك-	باشکاتبی دادگای شەرعیی جزیره	ماردین	یوسف ئەفەندی	جەمالەدین حەقی ئەفەندی	۲۰۷۷_۰۱
۷	۱۹۲۱-ك-	بەرپۆبەری ئەیتامی جزیره	ماردین	شیخ مستەفا ئەفەندی	محەمەد توفیق ئەفەندی	۲۰۷۸_۰۲
۴	۷۶۲۱-ر-	بەرپۆبەری ئەیتامی نسیین	ماردین	بەکر ئاغا	محەمەد دەرویش ئەفەندی	۲۰۸۴_۰۲
۴	۴۹۲۱-ك-	موحزیری دادگای شەرعیی نسیین	ماردین	محەمەد ئەجیب ئەفەندی	صادق بەکر ئەفەندی	۲۰۸۵_۰۲
۴	۶۷۲۱	ئۆدجی دادگای شەرعیی ماردین	ماردین	عەبدولقادر ئەفەندی	حەسەن ئەفەندی	۲۰۹۱_۰۱
۹	۵۷۲۱-ك-	موفتیبي ماردین	ماردین	حاجی محەمەد ئەفەندی	حوسین ئەفەندی	۲۲۹۹_۰۱
۳۲	۰۹۲۱-ك-	موفتیبي میدیات	ماردین	محەمەد علی بەگ	محەمەد شاکر ئەفەندی	۲۳۰۲_۰۲
۷	۸۸۲۱-ك-	موفتیبي نسیین	ماردین	مەلا عەبدوللا ئەفەندی	ئەحمەد حیلمی ئەفەندی	۲۳۰۳_۰۱

۰۲	۷۹۲۱-ک-	موفتیی نسیین	ماردین	قاسم ئە فەندی	محەمەد تاهیر زەکی ئە فەندی	۲۳۰۳_۰۲
۸۱	۳۷۲۱-ک-	موفتیی عونیه	ماردین	شیخ مسته فا ئە فەندی	محەمەد عیزەت ئە فەندی	۲۷۱۹_۰۲
۶۲	۸۹۲۱-ک-	مودەرپرسی ماردین	ماردین	شیخ ئە یوب ئە فەندی	ئە حمەد ئە فەندی	۳۳۶۷_۰۱
۴۱	۰۸۲۱-ر-	موفتیی رەئسولعەین	ماردین	سەید عەبدوڵلا وہببب ئە فەندی	عومەر کە سیف ئە فەندی	۵۲۳۶_۰۱
۵۲	۰۰۵۲۱-	موفتیی ماردین	ماردین	حاجی یونس ئە فەندی	ئە حمەد حیلمی ئە فەندی شێخزادە	۰۱۴۹_۱۵
۱۱	۶۵۲۱-ک-	نایب	ماردین	شیخ ئە حمەد ئە فەندی	سلیمان سالم ئە فەندی	۰۲۵۰_۲۷
۴	۷۹۲۱-ک-	موسەویدی فەتوای ماردین	ماردین	قاسم ئە فەندی	دەرۆش عەلی ئە فەندیزادە محەمەد تاهیر زەکی ئە فەندی	۰۲۵۳_۰۹

میدیات

۵	۰۹۲۱-ر- ۷۲۳۱	موفتیی میدیات	میدیات	حاجی ئیبراھیم عالم ئە فەندی	محەمەد ئە مین لوتفی ئە فەندی	۲۰۳۰_۰۳
۲۲	۰۴۷۲۱-ر-	کاتبی دادگای شەرعی میدیات	میدیات	موفتیزادە ئیبراھیم ئە فەندی	ئە حمەد ئە فەندی	۲۰۴۸_۰۲
۵۱	۰۸۸۲۱-ر-	مودەرپرسی دیاربەکر	میدیات	محەمەد سەعید ئە فەندی	عەبدوڵلا ئە فەندی	۲۰۶۶_۰۱
۳۱	۰۸۹۲۱-ر-	مودەرپرسی میدیات	میدیات	مەلا عەبدوڵرەحمان ئە فەندی	حوسین ئە فەندی	۳۳۶۳_۰۱
۲۲	۰۶۶۲۱-ر-	موفتیی چیرمیک	میدیات	تلۆ ئاغا	ئیبراھیم ئە فەندی	۳۳۶۸_۰۱

ئورفا (رحا)

-	۰۲۸۲۱-ر- ۴۲۳۱	نایببب قارتال	ئورفا	شیخ محەمەد ئە فەندی	مەزھەر ئە فەندی	۰۰۱۷_۰۳
۹	۰۰۶۲۱-ک-	نایببب مەس	ئورفا	عەلی نەقی ئە فەندی	محەمەد ناسیح ئە فەندی	۰۲۹۹_۰۴
۴	۰۶۸۲۱-ک-	باشکاتبی دادگای شەرعی خوراسان	ئورفا	ئە حمەد لامع ئە فەندی	محەمەد صادق ئە فەندی	۱۲۲۸_۰۲
۴	۰۲۸۲۱-ر- ز۰۵۹۱	سەرۆکی مەجلیسی مەشایخ	ئورفا	شیخ عەبدوڵقادر ئە فەندی	سە فوہت ئە فەندی	۱۳۷۳_۰۳

٣	٦٥-٦٧٢١ك-	موفتيي سورج	ئورفا	سالم ئاغا	عەباس وەسپق ئەفەندى	١٤٠٩_٠١
٧	٨٧٢١-	مودەپىسى حەوران	ئورفا	-	محەمەد ئەمىن ئەفەندى	١٤٨٣_٠٣
٤١	٨٦٢١-	موفتيي حەران	ئورفا	عەبدولرەحمان ئەفەندى	محەمەد ئەمىن ئەفەندى	١٦١٩_٠٢
١١	١٠٤٢١ك-	موفتيي ئورفا	ئورفا	عەبدوللا ئەفەندى	عەبدوللەتيف جەمالەدين ئەفەندى	١٦٢٤_٠١
٤	٤٧٢١ر-	بەرپۆبەرى ئەيتامى ئورفا	ئورفا	سەلىم ئەفەندى	موسلىم حىلمى ئەفەندى	١٦٢٥_٠١
٦١	٤٧٢١ر-	موفتيي ئورفا	ئورفا	موفتيزادە عەبدولرەحمان ئەفەندى	موسلىم ئەفەندى	١٦٣٠_٠٢
٨	١٨٢١ك-	مودەپىسى سورج	ئورفا	سالم ئەفەندى	بەكر سەدىق ئەفەندى	١٦٤٦_٠٢
٥	٦٠٣١ك-	موباشرى دادگای شەرعىي سورج	ئورفا	مستەفا ئەفەندى	محەمەد شەفيق ئەفەندى	١٦٦٧_٠١
٦	٨٩٢١ك-	بەرپۆبەرى ئەيتامى سورج	ئورفا	محەمەد ئەفەندى	مستەفا فائىق ئەفەندى	١٦٦٨_٠١
٣	٢٧٢١ر-	مودەپىسى ئورفا	ئورفا	شەيخ مستەفا ئەفەندى	عومەر حەقى ئەفەندى	١٦٨٣_٠٣
٦	٤٩٢١	مودەپىسى بېرەجىك	ئورفا	حاجى محەمەد ئەفەندى	بەكر سەدىق ئەفەندى	١٦٨٤_٠١
٥	٥٧٢١ك-	مودەپىسى حەلب	ئورفا	سەيد يەحيا ئەفەندى	حوسەين ئەفەندى	٢١٤٦_٠١
٧٥	٢٧٢١ر ١٣٣١ر-	موفتيي سورج	ئورفا	مەلا محەمەد ئەفەندى	عەبدولقادر ئەفەندى	٢١٩٤_٠١
٤	-	خزمەتكارى بەرپۆبەرى ئەوراق	ئورفا	-	محەمەد ناغا	٤٠٢٠_٠١
٥	٩٩٢١ك-	مودەپىسى حەران	ئورفا	يەعقوب ئەفەندى	خەلىل حەقى ئەفەندى	٤٢٠٥_٠١
١١	٤٨٢١ك-	مودەپىسى ئورفا	ئورفا	شەيخ ئەحمەد رفاعى ئەفەندى	عەبدولرەحمان خالص ئەفەندى	٤٤٣٩_٠١
٦	١٠٠٣١ك-	باشكاتىبى دادگای شەرعى سورج	ئورفا	سالم ئەفەندى	بەكر فەرىد ئەفەندى	٤٤٦٦_٠١

٦٥ سورج قەزايەكى شارى ئورفايە و ھەموو دانىشتوانەكەى كوردن.

خەریووت

۱۴	ک-۹۷۲۱	ژمێریاری بەیتولمال	خەریووت	حافز سلێمان ئەفەندی	حافز عوسمان نووری ئەفەندی	۰۲_۱۲۶
۶۱	ک-۶۶۲۱	خزمەتکاری دارایی	خەریووت	عوسمان ئاغا	حوسێن ئاغا	۰۱_۰۳۱۰
۱	ک-۷۱۳۱	نەقیبولنە شراق	خەریووت	عەبدولرەحمان ئەفەندی	مستەفا تۆفیق ئەفەندی	۰۷_۰۸۹۹
۴	ک-۶۷۲۱	مودەرپەسی مەعموورەتولعەزیز	خەریووت	حاجی عوسمان ئاغا	عومەر عەونی ئەفەندی	۰۲_۲۶۵۸
۴	ک-۶۷۲۱	موسەویدی موفتیی مەعموورەتولعەزیز	خەریووت	محەمەد عەلی ئەفەندی	ئەحمەد ئەسەد ئەفەندی	۰۱_۲۶۵۹
۳۱	ک-۱۷۲۱	زابت کاتبی دادگای شەرعی مەعموورەتولعەزیز	خەریووت	مستەفا سەبری ئەفەندی	ئیسماعیل حەقی ئەفەندی	۰۲_۲۶۶۲
۰۱	ر-۴۸۲۱ ر ۳۳۳۱	موحزیری دادگای شەرعی مەعموورەتولعەزیز	خەریووت	حاجی یوسف ئەفەندی	محەمەد عەلی ئەفەندی	۰۲_۲۶۶۶
۱۲	ر-۸۵۲۱ ر ۳۳۳۱	موفتیی خەریووت	خەریووت	وێلیەدین ئەفەندی	عومەر فەهیمی ئەفەندی	۰۴_۲۶۶۹
۲۱	۱۷۲۱	مودەرپەسی خەریووت	خەریووت	حاجی عەلی ئەفەندی	مستەفا سەفەت ئەفەندی	۰۳_۲۶۷۰
۱۱	ر-۸۷۲۱	موفتیی نازمییه ^{۶۶}	خەریووت	ئەحمەد عاصم ئەفەندی	ئیبیراهیم ئەفەندی	۰۳_۲۶۸۷
۲۱	ر-۰۷۲۱ ر ۲۳۳۱	موفتیی چارشەنجاک	خەریووت	قارەمان ئەفەندی	ئیسماعیل ئەفەندی	۰۴_۲۶۸۷
۲۲	ر-۷۴۲۱ ر ۱۱۳۱	موفتیی کەبان	خەریووت	حوسێن ئەفەندی	محەمەد رەفەت ئەفەندی	۰۲_۲۸۱۹
۴	ک-۲۹۲۱	ناییبی پەرتەک ^{۶۷} دەرسم	خەریووت	قاپانزادە حەسەن ئەفەندی	مستەفا سەبری ئەفەندی	۰۳_۲۸۲۶
۵	ک-۲۹۲۱	مودەرپەسی ناحیەى پەرتەک	خەریووت	حافز ئەفەندی	عومەر ئەفەندی	۰۱_۲۸۵۴
۵۱	ک-۷۵۲۱	زابت کاتبی دادگای شەرعی مەعموورەتولعەزیز	خەریووت	حەسەن ئاغا	ئیبیراهیم ئەفەندی	۰۱_۲۸۵۵
۳	ک-۹۹۲۱	باشکاتبی دادگای شەرعی نازمییه	خەریووت	ئەحمەد ئاغا	مستەفا رەغیب ئەفەندی	۰۱_۲۸۶۱

۶۶ نازمییه: قسە یان قزل کلیسەشی پێدیلین، یەکنێک لە قەزایەکانی پارێزگەى دەرسیمە. سێ ناحیە و ۶۲ گوندی بەسەرەویە.
۶۷ پێرتەگ یان پەرتەک قەزایەکی سەر بە شارى دەرسیمە، چوار ناحیە و ۷۴ گوندی بەسەرەویە.

٤	٦٠٣١-ر	موقەبیدی دادگای شەرعیی خەریپوت	خەریپوت	بەکر ئەفەندی	محەمەد زولفی ئەفەندی	٢٨٨٧_٠١
٥	٢٨٢١-ک	لە کاتبانی دادگای شەرعیی خەریپوت	خەریپوت	محەمەد علی ئەفەندی (موفتی)	یونس عەونی ئەفەندی	٢٨٨٨_٠١
٧	٥٨٢١-ک	بەرپۆبەری ئەیتامی خەریپوت	خەریپوت	حاجی علی رەزا ئەفەندی (لە زانیانی خەریپوت)	محەمەد بەهائەدین ئەفەندی	٢٨٨٩_٠١
٤	٧٠٣١-ک	ئۆدەجی دادگای شەرعیی خەریپوت	خەریپوت	محەمەد حەنەفی ئەفەندی	ئەحمەد فەزید ئەفەندی	٢٨٩٠_٠١
٤	٨٦٢١-ر	بەرپۆبەری ئەیتامی ئۆفاجک	خەریپوت	حاجی حەسەن ئاغا	عەبدولرەحمان ئەفەندی	٢٨٩٣_٠١
٦	١٧٢١-ک	موسەوویدی موفتی دەرسیم	خەریپوت	محەمەد ئاغا	مستەفا ئەفەندی	٢٩١٠_٠٢
٧١	١٨٢١-ک	موفتی خەریپوت	خەریپوت	عومەر وەلیەدین ئەفەندی	مەحمود کامل ئەفەندی	٣٢٢٧_٠٢
٤١	٥٥٢١-ر ٩٢٣١	مامۆستای دەرسیژ لە بایەزید	خەریپوت	عەبدوللا ئەفەندی	ئەبویەکر ئەفەندی	٣٤٧٢_٠١
٤	٦١٣١-ر	مامۆستای بایەزید و موسەوویدی فەتواخانە ^{٦٨}	خەریپوت	-	حەسەن ناەمی ئەفەندی	٣٥٦٧_٠١
٢	-	مامۆستای دەرسیژ	خەریپوت	-	ناەم ئەفەندی	٣٥٨٦_٠٢
٢	١٨٢١-ک	یەکیک لە زانیان	خەریپوت	قۆجە عەلیزادە حەسەن ئەفەندی	محەمەد فەززی ئەفەندی	٠٢٥٢_٢٤
٥١	-	مودەرپسی مەدرەسە پاشا	خەریپوت	عومەر نوعمان ئەفەندی	عەبدولرحەمید حەمدی ئەفەندی	٠٢٥٢_٢٥
٢	٩٧٢١-ک	مودەرپس	خەریپوت	ئەحمەد عاصم ئەفەندی	ئەبیراھیم ئەفەندی	٠٢٥٢_٢٦

٦٨ فەتواخانە: بریتی بوو لە ژووری ئەمینی فەتوا کە لە تەنیشت ژووری ئیخولئیسلامەوه بوو.

مەعموورەتولعەزیز (ئەلەعەزیز-ئەلارزێغ)

٤	٨٨٢١-	کاتیبی موخاسەبەێ عیلمییە	مەعموورەتولعەزیز	ئەحمەد ئاغا	محەمەد حیکمەت ئەفەندی	٠١١٣_٠١
٩	٣٩٢١-ک	کاتیبی موخاسەبەێ عیلمییە	مەعموورەتولعەزیز	محەمەد خلوصی ئەفەندی	ئەحمەد حیلمی ئەفەندی	٠١١٦_٠١
٥١	١٧٢١-ک	نەقیبولئەشراف	مەعموورەتولعەزیز	حاجی حەسەن ئەفەندی (له زانایانی خەرپووت)	ئیبیراهیم روشدی ئەفەندی	٠٢٦٨_٠١
-	٥٠٣١-	له ئاغانیانی مەشێخەتی عولیا	مەعموورەتولعەزیز	مووسا تیموور ئاغا	عوومەر ئەفەندی	٠٢٩٠_٠٣
٣	٣٩٢١-	ئۆدجی دەرس بە وێکالت	مەعموورەتولعەزیز	ئەحمەد ئاغا	حوسێن ئاغا	٠٣١٨_٠٢
٢	٩٠٣١-	خزمەتکاری فەرمانگەێ مەشێخەت	مەعموورەتولعەزیز	حەسەن ئەفەندی	مستەفا ئەفەندی	٠٣٢٣_٠
٣	٧٨٢١-ک	بەرپۆبەری ئەیتامی کوروچای	مەعموورەتولعەزیز	عەبدوللا ئەفەندی	مستەفا ئەفەندی	٠٣٤٨_٠٤
٩١	٩٤٢١-ک	ناییبی ئیچەل	مەعموورەتولعەزیز	ئیبیراهیم ئەفەندی	حوسێن صەبری ئەفەندی	٠٤٣٨_٠٢
٨١	٥٤٢١-ک	موفتیبی حصن منصور	مەعموورەتولعەزیز	مەلا ئەحمەد	روشدی ئەفەندی	١٠١٥_٠٢
٥٤	٨٧٢١-ک	ناییبی قەرەنار	مەعموورەتولعەزیز	مستەفا سەبری ئەفەندی قەرە مەحموودزادە (له ناییبەکان)	حەسەن تەحسین ئەفەندی	١١٤٢_٠٢
٧	١٨٢١ -ک	ناییبی دەرسیم	مەعموورەتولعەزیز	بەکر ئەفەندی	عوومەر ئەفەندی	١٨٤٦_٠٢
٧	١٩٢١-ک	باشکاتیبی دادگای شەرعیی پۆتورگە	مەعموورەتولعەزیز	محەمەد ئەفەندی	محەمەد ئەفەندی	٢٦٤٩_٠١
٥	٢٧٢١-ک	ناییبی سەگەدین	مەعموورەتولعەزیز	دەرۆیش ئەفەندی	مستەفا ئەفەندی	٢٨٢٧_٠٢
٦	٢٩٢١-ک	ناییبی ناحیەێ کەلال سەر بە قەزای ئۆفاجک	مەعموورەتولعەزیز	شێخ عومەر	حەسەن ئەفەندی	٢٨٣٨_٠١
٧	٩٧٢١-ک	ناییبی شێخ حاجی	مەعموورەتولعەزیز	حاجی حوسێن ئەفەندی	عوسمان ئەفەندی	٢٨٤٢_٠٢
٧	١٨٢١-ر	ناییبی ناحیەێ قەرەجە	مەعموورەتولعەزیز	عوسمان ئەفەندی	مێقداد ئەفەندی	٢٨٤٥_٠١

۷۱	۰۰۳۱-ك	نائىبى ناحىيەى چايكەرەئالى له مه عموره تولعه زيز	مه عموره تولعه زيز	حه سهن ئاغا	فازل ئه فه ندى	۲۸۴۷_۰۱
۲	۳۸۲۱-ك	نائىبى ئه يتام له مه عموره تولعه زيز	مه عموره تولعه زيز	حوسين ئه فه ندى	ره شيد ئه فه ندى	۲۸۴۸_۰۱
۸۱	۸۵۲۱-ك	مامۆستاي دهر سبيتر	مه عموره تولعه زيز	حاجى مسته فا ئاغا	عه بدولله تيف ئه فه ندى	۳۴۲۰_۰۱
۱	۵۶۲۱-ك	موده پيس- موعه ليم	مه عموره تولعه زيز	حاجى ئيبراهيم ئه فه ندى	حاجى حافز عه بدولره حيم ئه فه ندى	۰۲۴۹_۲۹
۳	۲۶۲۱-ك	سه روكى داد گاي به رايبى سبتر	مه عموره تولعه زيز	محه مه د تورهان ئه فه ندى	حافز سالح سامى ئه فه ندى	۰۲۵۰_۴۱